

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Gorenec

Gorništvo kot možnost mednarodnega sodelovanja SV

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Gorenec
Mentor: doc. dr. Vladimir Prebilič
Somentor: pred. Tomaž Pörš

Gorništvo kot možnost mednarodnega sodelovanja SV

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

ZAHVALA

Iskrena hvala mojemu mentorju doc. dr. V. Prebiliču in somentorju pred. T. Pöršu, ki sta mi svetovala, pomagala in me usmerjala pri izdelavi diplomske naloge.

Hvala mojim staršem in fantu Juretu ter njegovi družini za motiviranje pri pisanju naloge.

Posebna zahvala pa uslužbencem Gorske šole SV, še posebej namestniku načelnika šole za moralno in tehnično podporo.

Gorništvo kot možnost mednarodnega sodelovanja SV

Gorsko okolje je eno najzahtevnejših za bojevanje, saj zahteva posebej izurjene in opremljene enote. Slovenija je pretežno gorata država, zato imamo v SV dolgoletno gorniško in smučarsko tradicijo, ki nas uvršča v krog alpskih narodov. GORŠ SV predstavlja osrednjo razvojno in izobraževalno institucijo SV za usposabljanje posameznikov in enot za delovanje v gorskem okolju in drugih težje prehodnih predelih. V ta namen šola razvija področja vojaškega gorništva in gorskega bojevanja ter izvaja usposabljanja s področja vojaškega gorništva, smučanja, alpinizma, gorskega reševanja, vodništva. Vojaško gorništvo skrbi za mednarodno promocijo SV in dokazuje slovensko kvaliteto. Leta 1999 je GORŠ SV postala polnopravna članica Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol in s tem vstopila v mednarodno sfero najkvalitetnejših vojaških gorskih šol. V GORŠ SV se je usposabljal preko 2000 tujih pripadnikov oboroženih sil, od ameriških Sealsov do britanske kraljeve mornarice. Kot nadgradnja te organizacije se v okviru NATA ustanavlja Center odličnosti za gorsko bojevanje, ki bo ponudil odgovore na sodobne varnostne izzive v gorskem okolju kjer koli na svetu. Ta mora biti formiran na taktičnem nivoju, kjer bo pobudnik, katalizator in nosilec razvoja na tem strokovnem področju.

Ključne besede: gorništvo, gorsko bojevanje, Gorska šola SV, Center odličnosti za gorsko bojevanje

Mountaineering as a possibility for international cooperation of the Slovenian Armed Forces

Mountain areas are one of the toughest combat zones, and demand trained and well equipped units. Slovenia is a mainly mountainous country, which is why the Slovenian Army has a long mountaineering and ski tradition that places it among alpine nations. The Military Mountain School (GORŠ SV) represents the main development and educational institution of the Slovenian Armed Forces for training individuals and units for operations in mountainous regions and other difficult terrains. The school develops areas of military mountaineering and mountain warfare, and educates in the fields of military mountaineering, skiing, alpine climbing, mountain rescue, and mountain guiding. Military mountaineering helps to promote the Slovenian Army internationally and is a proof of the its quality. In 1999 GORŠ SV became a full member of the International Association of Military Mountain Schools and thus entered the international circle of the best military mountain schools. So far over 2000 members of foreign armed forces have attended courses organized by GORŠ SV, including the United States Navy Seals and British Royal Navy. As an upgrade of this organization a Centre of Excellence for Mountain Warfare is being set up within NATO, which will provide answers to modern security challenges in the mountainous regions around the world. The Centre needs to be formed on a tactical level to become initiator, catalyst and development leader in this specialized area.

Key words: Mountaineering, Mountain Warfare, Military mountain school of Slovenian Armed Forces, Center of excellence for mountain warfare

Kazalo

---

1 Uvod	9
2 Metodološko-hipotetični okvir	13
2.1 Predmet in cilj preučevanja	13
2.2 Hipoteze	14
2.3 Uporabljene raziskovalne naloge.....	14
2.4 Opredelitev temeljnih pojmov	15
3 Gorska šola SV	17
3.1 Splošno	17
3.2 Usposabljanja.....	19
4 Mednarodno sodelovanje	24
4.1 Mednarodno združenje vojaških gorskih šol	24
4.1.1 Statut	24
4.1.2 Stalne članice	26
4.1.2.1 Švica	26
4.1.2.2 Avstrija	28
4.1.2.3 Nemčija.....	28
4.1.2.4 Italija	30
4.1.2.5 Francija	31
4.1.2.6 Španija	32
4.1.2.7 Amerika	33
4.1.2.8 Belgija.....	34
4.2 Kronološki pregled mednarodnih sodelovanj GORŠ SV	35
5 Center odličnosti SV	52
5.1 Poveljstvo za preoblikovanje (ACT)	52
5.2 Centri odličnosti NATO	54

5.3 Center odličnosti za gorsko bojevanje.....	57
5.3.1 Načrti in programi usposabljanja.....	58
5.3.2 Pogoji za delo	58
5.3.3 Predlog koncepta COGB	59
5.3.3.1 Poslanstvo in naloge	59
5.3.3.2 Organizacija.....	60
6 Primerjalna analiza	62
6.1 Intervju.....	64
7 Zaključek	67
8 Literatura	69

Kazalo prilog

Slika 3.1: Simbol GORŠ SV	17
Slika 4.1: Simbol švicarske vojaške gorske šole	26
Slika 4.2: Simbol avstrijske vojaške gorske šole	28
Slika 4.3: Simbol nemške vojaške gorske šole	28
Slika 4.4: Nemški lahek mobilni oklepnik BV 206 S	29
Slika 4.5: Simbol CAA.....	30
Slika 4.6: Simbol francoske vojaške gorske šole	31
Slika 4.7: Simbol španske vojaške gorske šole	32
Slika 4.8: Simbol ameriške vojaške gorske šole	33
Slika 4.9: Simbol centra za usposabljanje komandosov	34
Slika 4.10: Reševanje s helikopterjem	37
Slika 4.11: Mednarodna zasedba na Triglavu	46
Tabela 3.1: Programi, ki jih izvaja GORŠ SV	20
Tabela 3.2: Tečajji GORŠ SV v letu 2008	21
Tabela 5.1: Seznam CO NATA.....	55
Grafikon 5.1: Sestava ACT	53
Grafikon 5.2: Sestava COGB	61

Kratice

ACT	Allied Command Transformation (Poveljstvo za operacije NATO)
CAA	Centro Addestramento Alpino (Italijanski vojaški gorski center)
CO	Centri odličnosti
COGB	Center odličnosti za gorsko bojevanje
GORŠ SV	Gorska šola Slovenske vojske
GŠSV	General štab Slovenske vojske
IAMMS	Internationa Association of Military Mountain Schools (Mednarodno združenje vojaških gorskih šol)
JALLC	Joint Analysis & Lessons Learned Centre (Združeni center za analize in pridobljene izkušnje)
JFTC	Joint Force Trainig Center (Združeni center za usposabljanje)
JLA	Jugoslovanska ljudska armada
JWC	Joint Warfare Center (Združeni center za vojskovanje)
MORS	Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije
NRF	Nato Response Forces
NURC	NATO Undersea Research Centre (NATO center za podvodna raziskovanja)
PDRIU	Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje
PfP	Partnership for peace (Program partnerstva za mir)
PWP	Partnership Working Programme (Partnerski delovni program)
SV	Slovenska vojska
VP	Vojaška policija

1 Uvod

Gorništvo je v Sloveniji še posebej razvita dejavnost, s katero se ukvarja vedno več ljudi. Nekaterim pomeni način rekreacije, sproščanje, drugim pa predstavlja vsakdanje življenje. Slovenija velja za gorato deželo, saj kar 15 % površja obsegajo visokogorja in 23 % alpska hribovja (Geografski atlas Slovenije 2004, 14). S severa Slovenijo zapirajo Julijske Alpe, Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe, na jugu pa se razprostira začetek Dinarskega gorovja. Visokogorski svet v vojaškem smislu predstavlja zelo zahtevno okolje in posledično uporabo gorskih enot.

Gorski svet je bil na začetku zaradi težje dostopnosti in nenaseljenosti z vojaškega stališča nezanimiv. Iz zgodovine pa vemo, da so se v vseh obdobjih do danes ljudstva bojevala tudi v gorah. Do 18. stoletja je veljalo, da gorsko področje ni primerno za bojevanje in šele v tem stoletju se začnejo formirati gorske enote. Leta 1872 so Italijani ustanovili Alpine, nato so jim sledili še Francozi in Nemci. Do konca 1. svetovne vojne je imela italijanska vojska kar 88 alpskih bataljonov, pojavljati se je začela gorska artilerija. Avstro-ogrska vojska je svoje gorske enote uporabila v bojih proti Srbiji in Črni gori in v Rusiji. Največji razvoj gorskih enot zaznamo v obdobju od prve do konca druge svetovne vojne. Spremeni se organizacija alpskih enot, izboljša se oprema. Leta 1945 je imela nacistična Nemčija kar 12 gorskih divizij, Američani so ustanovili 10. gorsko divizijo, Britanci pa so za bojevanje urili svoje marince. Gorske enote so bile uporabljene na bojiščih v zahodnih Alpah, na Kavkazu, Balkanu, v Karpatih. Po 2. svetovni vojni zopet pride do razvoja v gorništvu, enote začnejo uporabljati helikopterje, letala in druga prevozna sredstva.

Slovenci imamo bogato gorniško zgodovino. Bolj organizirane oblike gorništva so se začele razvijati v 19. stoletju, predvsem s stališča turističnega obiskovanja gora. Prva svetovna vojna se je na slovenskih tleh odvijala na zahtevnem terenu, ki je od vojakov zahteval dodatna znanja in veščine. Najbolj znana je bitka v Posočju oktobra 1917, ki predstavlja največjo bitko v zgodovini na našem ozemlju in eno največjih v zgodovini gorskih bitk (12. soška ofenziva). Slovenci so

svojo narodno zavest kovali z uspehi v gorah, v katerih so se potrjevali v obdobju med 1. in 2. svetovno vojno, in sicer v evropskih Alpah, Himalaji in drugih gorstvih. Tudi v času druge svetovne vojne so slovenski vojaki pridobivali vojaške gorniške izkušnje, zlasti med boji partizanov z nemškimi enotami. Ena največjih bitk v visokogorju je spopad Gradnikove brigade leta 1943 ter Gregorčičeve brigade na Krnu in Rdečem robu 1944. Prav tako pa so Slovenci kot inštruktorji gorskih veščin delali v planinskih enotah Jugoslovanske ljudske armade. Med osamosvojitvijo Republike Slovenije leta 1991 pa so bojne dejavnosti potekale na goratem terenu na območjih mejnih prehodov (Jezerško, Ljubelj, Korensko Sedlo).

GORŠ SV je stacionirana v vojašnici Bohinjska Bela, ki je bila zgrajena leta 1934 in je od takrat prehajala iz enih rok v druge: od vojske Kraljevine Jugoslavije, nemške vojske, JLA do Teritorialne obrambe leta 1991. Uradno odprtje vojašnice in s tem začetek dela gorskega bataljona sta bila konec septembra 1992.

»Bojevanje v gorah ima svoje značilnosti. Tu imajo pomembno vlogo predvsem teren, vreme, čas ter eden od temeljnih pogojev - obvladovanje taktike na maneverskem zemljišču. Izkušnje so pokazale, da je bojevanje v gorah zelo brutalno, ker sta teren in vreme še dodatna vzroka za poškodovane in mrtve. Vojaki so izpostavljeni objektivnim nevarnostim, še preden pridejo v stik z nasprotnikom« (Kuhar 2004, 14).

Gorsko okolje je eno najzahtevnejših za bojevanje, saj zahteva posebej izurjene in opremljene enote. To okolje je še zlasti pomembno pri obrambi, saj so tiste enote, ki nadzorujejo pobočja in vrhove, v prednosti pred enotami v dolini. Veliko vojaških analitikov pravi, da bodo v prihodnje boji potekali le še v urbanih predelih, vendar to še zdaleč ni res. Vojske še vedno urijo svoje enote za bojevanje v gorah predvsem zaradi številnih kriznih območij v gorskem okolju. Gorski svet je še kako primerno okolje za delovanje paravojaških in terorističnih skupin, gorovje predstavlja meje držav in kultur, tu potekajo pomembne komunikacije med regijami in energetskimi objekti ter ledeniki v gorah, ki predstavljajo bogate zaloge pitne vode. Zaradi vseh teh dejavnikov tudi Nato (NRF) povečuje zahteve za usposobljenost enot v gorskem bojevanju.

Krizni predeli so danes v gorskem okolju že praktično na vseh celinah (v Aziji, na Kavkazu, v Afriki, Južni Ameriki, na Balkanu ...). Velik problem pri tem predstavljajo revne države v gorskem okolju, ki predstavljajo nestabilnost in ogrožajo svetovno varnost. Medijsko bolj poznana so nam območja Balkana (Bosna, Kosovo), Kavkaz (Čečenija, Gruzija, Severna in

Južna Osetija, Abhazija, Gorski Karabah), Afganistan, Pakistan, Golanska planota ... Kot je bil že zgoraj povedano, je gorski svet v današnjih razmerah asimetričnega bojevanja zelo primeren za delovanje terorističnih in paravojaških skupin, ki so po oborožitvi in svojem številu v podrejenem položaju. Gorsko okolje jim omogoča prikrite premike, ustanavljanje ilegalnih centrov za urjenja in logistične centre. Po drugi strani pa predstavlja oviro za logistične oskrbe in transport zavezniških enot (Kuhar 2004, 15).

Pravilno bi bilo, da se v času globalnih problemov dotaknemo tudi največjega človeškega izziva, in to je preživetje. Ta se vse manj tiče vojaškega ogrožanja in vse bolj približuje boju z naravo. Voda je poleg zraka drugi najpomembnejši vir preživetja. Zaloge pitne vode se zmanjšujejo in v prihodnosti bo pomanjkanje pitne vode eden največjih problemov človeške vrste. Gorski svet še vedno predstavlja velik in pomemben vir pitne vode (severni in južni pol, Alpe, Himalaja, Aljaska ...), zato bodo države v gorskih regijah v prednosti pred ostalim, prihajalo bo do konfliktov, kjer bosta v ospredju znanje gorskega bojevanja.

Gorski svet je zaradi svojih značilnosti in omejitev eno od najbolj zahtevnih okolij za vojaške operacije. Izkušnje kažejo, da se najbolj tveganih nalog v gorah lotevajo specialne enote (delta, sealsi, rangerji) in posebej za to usposobljene gorske enote. Gorsko bojevanje danes ne predstavlja strnjene fronte, zato se nalog lotevajo manjše in vrhunsko izurjene enote. Tudi za gorski svet so značilne združene operacije (joint operations). V nalogo so združene izvidniške enote, enote ki nadzorujejo operacijo iz zraka, enote za neposredno zračno podporo in transport. V izvidniški skupini delujejo specialisti, kot so izvidniki, ostrostrelci, specialisti za gornišтво, obveščevalci in drugi. V prihodnosti lahko pričakujemo vojaške operacije v gorah z enotami moči čete ali bataljona, ki bodo sodelovale z drugimi enotami. Delovale bodo predvsem pehotne enote z možnostjo učinkovite letalske in artilerijske podpore. Enote bodo manjše in razpršene na večjem prostoru. V gorskem svetu predstavlja največji problem nedostopnost in kanaliziranje za motorizirane oklepne enote in enote s težjo oborožitvijo. Te morajo upoštevati, da so njihove manevrske sposobnosti omejene (Kuhar 2004, 16).

Za uspešno in varnejše izvajanje bojnih dejavnosti v gorah morajo biti izpolnjeni pogoji, kot so: izurjenost za gibanje v gorah, tehnična in vodstvena izurjenost, taktična izurjenost, izurjenost v veččinah preživetja ter opremljenost. Vsak lahko opazi razliko med gornikom, ki je pogosto v hribih, in popolnim začetnikom. Lahkotno in varno gibanje po zahtevnem terenu je veččina, ki jo je potrebno stalno obnavljati in uriti. Vojaki v gorskih enotah se največkrat tudi v prostem času

ukvarjajo z gorništvom, alpinizmom ali s športnim plezanjem. Za zahtevne terene je potrebna uporaba dodatne opreme, ki jo je potrebno pravilno uporabljati. Med gorniki pa velja tudi pravilo, da bolj kot je nekdo izurjen, manj opreme potrebuje, in nasprotno.

Usposabljanje za bojevanje v gorah pozitivno vpliva na osebnostne lastnosti in veščine posameznika ter prepoznavanje medsebojnih odnosov v enoti (ocenjevanje tveganja, pogum, vztrajnost in vzdržljivost, delovanje v pomanjkanju, sprejemanje odločitev, spoznavanje enote ...). Specialne enote večine držav vključujejo v svoje programe usposabljanja tudi veščine gornišтва, ne glede na to, ali imajo na svojem ozemlju gorski svet.

2 Metodološko-hipotetični okvir

2.1 Predmet in cilj preučevanja

Moje zanimanje za vojaško gorsko usposabljanje se je razvilo med dvotedenskim vojaškim taborom na Bohinjski Beli. Njihov način dela, predvsem pa okolje, v katerem se gibljejo, mi je bil že od nekdaj blizu, saj tudi sama zelo rada zahajam v gore in veliko smučam. Pri raziskovanju je bilo potrebno izhajati iz GORŠ SV, saj predstavlja edino učno ustanovo v SV, ki se ukvarja z izobraževanjem in usposabljanjem v gorskem svetu. Gorskega bataljona SV nisem izpostavljala, saj je bilo o tem in primerjavi z drugimi tujimi gorskimi enotami že veliko napisanega. V slovenskih vojaških revijah je največ napisanega o mednarodnem sodelovanju GORŠ SV s tujimi enotami in predvsem tujimi gorskimi šolami. GORŠ SV je že od leta 1999 članica IAMMS in tudi sama usposablja pripadnike tujih oboroženih sil. Za boljšo predstavo sem se najprej odločila, da na kratko predstavim GORŠ SV, njeno organizacijo in načine usposabljanj. Ker je IAMMS mednarodno priznana institucija, znotraj katere delujejo znane vojaške gorske šole, sem se dotaknila tudi te teme. Iz njenega statuta sem razbrala njene značilnosti in način dela ter na kratko opisala njene polnopravne članice. Cilj moje naloge je ugotoviti primerjavo GORŠ SV z drugimi gorskimi vojaškimi šolami. Za te ugotovitve sem kronološko pregledala arhive in iz njih potegnila vse medijsko zaznane obiske tujih šol oz. pripadnikov in enot tujih oboroženih sil znotraj organizacije GORŠ SV. Ti zapiski nam pokažejo, da kvalitetno usposabljanje GORŠ SV v Slovenijo privablja številne pripadnike tujih oboroženih sil. Za konec pa sem opisala novo nastajajoči COGB, ki se ustanavlja znotraj NATA. To je izredno pomemben mednarodni projekt za Slovenijo, ki dokazuje našo kvaliteto in mednarodno priznanje.

2.2 Hipoteze

H 1: GORŠ SV se s svojim delovanjem in načinom usposabljanja pripadnikov slovenskih ter tujih oboroženih sil lahko postavi ob bok evropskim tradicionalnim gorskim vojaškim šolam.

H 2: Ustanovitev COGB pomaga SV pri mednarodni razpoznavnosti in širšem krogu sodelovanj. To sodelovanje ne zajema le tujih držav, ampak tudi domače vojaške in civilne sfere.

2.3 Uporabljene raziskovalne naloge

- Zbiranje virov** je osnovna metoda. Z njo sem se srečala že na začetku, ko sem si v glavi ustvarila predhodni koncept seminarske naloge. V pomoč sta mi bili KIC MORS in knjižnica J. Goričarja na FDV, kjer sem našla veliko večino svojih virov. Seveda pa sem uporabila tudi internetne vire, kjer sem se opirala predvsem na tuje strani.
- Analizo in interpretacijo primarnih virov** (dokumenti, pogodbe, zakoni) sem uporabila pri tolmačenju NATO-dokumentov, IAMMS-statuta. Pri vojaških temah se temu zagotovo ni mogoče izogniti, problem predstavljajo le nekateri vojaški dokumenti, ki so zaupne narave.
- Analizo in interpretacijo sekundarnih virov** (knjige, članki, raziskovalna poročila) sem uporabila pri vpogledih v vire, zlasti pri definicijah, označevanju temeljnih pojmov in prevajanju iz angleškega besedila v slovenskega. Knjige in članki so mi bili v pomoč, ko sem postavljala hipoteze, ki zahtevajo že neko predhodno znanje o zastavljenih ciljnih naloge.
- Zgodovinska analiza** temelji na predpostavki, da so spremembe v zgodovinskem razvoju nujne. Tako sem na podlagi zgodovinskih izsledkov ustvarila uvod v ključne zadeve te naloge (nastanek, razvoj gornišva, GORŠ SV).

-**Primerjalna analiza** je ključna metoda v moji nalogi, saj z njo pridem do cilja, ki sem si ga zastavila na začetku pisanja. Pomaga mi pri podrobnostih in iskanju razlik med našo GORŠ SV in tujimi vojaškimi gorskimi šolami, njihovim delovanjem, organizacijo ...

-Pri sami analizi sta mi bila v pomoč pripadnika GORŠ SV, s katerima sem opravila **intervju**. Odgovori na ta vprašanja so zajeti v primerjalni analizi.

2.4 Opredelitev temeljnih pojmov

GORSKI SVET je del zemeljske površine, ki je specifičen zaradi svojega reliefa, ki ga karakterizira predvsem relativna nadmorska višina glede na ravninski svet. Razdelimo ga na sredogorja in visokogorja. Sredogorja so navadno še gozdnata, relativna nadmorska višina nad ravnino je do okoli 1000 m. V Sloveniji med sredogorja lahko štejemo alpska hribovja in dinarske planote. Visokogorje pa je visok gorski svet, pri katerem je relativna višina nad ravnino nad 1000 m. V Sloveniji med visokogorja štejemo gorski svet Julijskih, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank (Geografski atlas Slovenije 2004, 15).

VOJAŠKA GORSKA ŠOLA je institucija v okviru vojske, katere naloga je preučevanje, razvoj in posredovanje znanj in veščin vojaškega gorništvu in gorskega bojevanja ter razvoj gorniških spretnosti in sposobnosti pripadnikov vojske. V ta namen šola razvija področja vojaškega gorništvu in gorskega bojevanja ter izvaja usposabljanja s področja vojaškega gorništvu, smučanja, alpinizma, gorskega reševanja, vodništva, taktike itd. (Klinar 2004, 29).

GORSKO BOJEVANJE je bojevanje, ki se izvaja v gorskem svetu. Pri tem je poudarek na okolju v katerem bojevanje poteka, saj ga karakterizirata predvsem relief in vremenski pogoji. Poleg tega nanj vplivata tudi prometno omrežje in prebivalstvo. Za gorski svet so značilne velike relativne višinske razlike, veliki nakloni pobočij, razgibanost terena in gozdnatost do višine gozdne meje. Gorsko bojevanje zahteva posebna taktična in tehnična znanja (Medja 2001, 8).

CENTER ODLIČNOSTI

Pobuda o oblikovanju CO temelji na potrebah po preobrazbi zavezniških sil, povečanju specifičnih zmogljivosti in kvalitetnejšem izkoriščanju obstoječih kapacitet in zmogljivosti posameznih članic. CO se financira na državni ravni oz. več držav skupaj in so skladne s prizadevanjem NATA. Delujejo po NATO-standardih, pri čemer se vzpodbujajo predlogi za napredek doktrin, procedur in standardov. CO pomaga poveljnikom oz. njihovim enotam v okviru NATA in Pfp k izboljšanju interoperabilnosti, zmogljivosti, razvoju, doktrinam, izkušnjam, strokovnem znanju in potrjevanju prihodnjih konceptov (ACT 2008).

3 Gorska šola SV

3.1 Splošno

Slika 3.1: Simbol GORŠ SV

Vir: Slovenska vojska (2008a).

GORŠ SV je osrednja razvojna in izobraževalna institucija SV za usposabljanje posameznikov in enot za delovanje v gorskem okolju in drugih težje prehodnih predelih. Šola je stacionirana v vojašnici Bohinjska Bela in deluje v sestavi Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, ki predstavlja glavnega nosilca vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter znanstvenoraziskovalnega dela in tehnološkega razvoja SV. GORŠ SV je razmeroma mlada, vendar že uveljavljena institucija, ki se je v kratkem času formirala, uveljavila lastni sistem usposabljanj, se mednarodno potrdila in nabrala veliko izkušenj ob sodelovanju z drugimi enotami SV in s civilnimi institucijami. Razdeljena je na tri dele, in sicer poveljstvo, oddelek za razvoj gorskega bojevanja in oddelek za izobraževanje in usposabljanje. Zaposleni v GORŠ SV se stalno izobražujejo in usposabljujejo doma in v tujini. Med zaposlenimi najdemo poklicne gorske vodnike z mednarodnimi licencami, gorske reševalce, letalce reševalce, različne inštruktorje itd. Polega tega si prizadevajo pridobiti vojaška znanja znotraj SV in na različnih tečajih v tujini. Vzpostavljeno je tudi sodelovanje s Slovensko policijo, Planinsko zvezo, z Gorsko reševalno zvezo, Združenjem gorskih vodnikov, s Triglavskim narodnim parkom, fakultetami, z zdravstvenimi organizacijami in mnogimi drugimi ustanovami. Njihovo delo

poteka v okoliščinah s povečano stopnjo tveganja, zato se zavedajo pomena znanja, izkušenj, kvalitetne opreme in neprekinjenega usposabljanja.

Njeno poslanstvo je predvsem:

- zagotavljanje odličnosti na strokovnem področju gorskega bojevanja, saj le tako lahko zagotavlja večjo varnost v gorah, usposobljenost in kvalitetne programe;
- usposabljanje in urjenje posameznikov ter enot na taktičnem področju;
- razvijanje doktrine za področje gorskega bojevanja z izkušnjami, učenjem iz izkušenj in raziskavami;
- podpora in izvedba raziskav, testiranj ter določanje standardov za zmogljivost in vire;
- pomoč pri razvoju stroke, taktike in opreme;
- podpora pri preoblikovanju

(Slovenska vojska, 2008a).

GORŠ SV prepoznamo po znaku, ki simbolizira njeno dejavnost in njeno delovno okolje. Oblikovan je kot eliptični ščit, znotraj katerega lahko prepoznamo Špik, ki je ena od najlepših slovenskih gora. Celoten znak je obarvan v slovenskih narodnih barvah, v sredino je postavljen encijan, na spodnjem delu pa lahko vidimo vrv z alpinističnim vozlom osmico, ki simbolizira trdnost ter rešljivost hkrati.

Naloge GORŠ SV:

- preučevanje bodočega operativnega okolja in problematike vojaškega gorništvaja;
- načrtovanje, organizacija in izvajanje vojaškega izobraževanja in usposabljanja;
- izdelava načrtov in programov usposabljanja;
- izvajanje tečajev, seminarjev in konferenc;
- sodelovanje z nacionalnimi in mednarodnimi izobraževalnimi ustanovami;
- razvoj in priprava publikacij;
- formiranje in vodenje projektnih skupin;
- distribucija novih znanj;
- naloge zaščite, reševanja in pomoči;
- alpinistične odprave

(Kuhar 2006b).

Leta 1992 je bila prvič v samostojni Sloveniji javnosti prikazana usposobljenost pripadnikov takratne Teritorialne obrambe Republike Slovenije za bojevanje v gorskem svetu. Leto kasneje je bila v gorskem bataljonu oblikovana skupina petih inštruktorjev, ki je bila skupaj s častniki in podčastniki izvidniškega voda gorskega bataljona odgovorna za usposabljanje vojakov na področju vojaškega gorništv. Leta 1994 je bila na Bohinjski Beli na usposabljanju iz gorništv prva skupina pripadnikov tujih oboroženih enot, in sicer 15 častnikov iz sosednje Madžarske. Naslednje leto so se naši inštruktorji udeležili specialističnega usposabljanja v Švici in Nemčiji. GORŠ SV je bila zasnovana v letu 1995, samostojno pa je začela delovati prvega januarja 1996. Glede na pokazano kvaliteto je že leta 1999 postala polnopravna članica Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol (IAMMS). Oktobra 2004 je bila ob obisku tedanjega poveljnika Združenega zavezništva za transformacijo, ameriškega admirala Giambastianija, dana pobuda o ustanovitvi Centra odličnosti za gorsko bojevanje.

3.2 Usposabljanja

Zaposleni v GORŠ SV se stalno izobražujejo in usposablajo tako doma kot v tujini. Vojaška znanja pridobivajo v okviru Slovenske vojske s pomočjo drugih enot, mednarodno pa sodelujejo z drugimi vojaškimi gorskimi šolami (Francija, Belgija, Češka, Avstrija ...). Programi usposabljanj so namenjeni posameznikom in enotam ter pripadnikom oboroženih sil držav članic NATA in partnerskih držav. Do sedaj je bilo na programih usposabljanja v GORŠ SV udeleženi preko 2000 pripadnikov tujih oboroženih sil iz petnajstih držav.

GORŠ SV izvaja usposabljanja za posameznike in za enote SV (izvidniške, posebne enote SV) in enote oboroženih sil drugih držav. Zlasti pomembno je usposabljanje poveljniških kadrov, saj njihovo pridobljeno znanje prenašajo v svoje enote. Slovenska GORŠ SV usposobi častnike, podčastnike in vojake za preživetje v gorah in sredogorju, v vseh oblikah gibanja, za opravljanje funkcijskih formacijskih dolžnosti v posameznih specialističnih enotah SV. Cilj usposabljanja je, da se častniki, podčastniki in vojaki stalne sestave usposobijo in izurijo za izvajanje usposabljanja vojakov iz vsebin preživetja in bojevanja v gorah. Pripadniki stalne in rezervne sestave SV, ki imajo že predhodno osvojena vrhunska gorniška in alpinistična znanja, pa se izurijo za opravljanje posebnih vojaških dolžnosti v gorskih enotah SV in za opravljanje posebnih dolžnosti v ekipah, skupinah ali enotah SV.

Usposabljanje se izvaja v obliki tečajev, ki jih izvaja GORŠ SV v skladu s smernicami za izvedbo usposabljanja in letnega načrta usposabljanj SV za posamezno tekoče leto. Dolžina tečaja je predpisana z načrtom in programom usposabljanja posameznega tečaja. GORŠ SV poleg načrtovanja ter priprav na izvedbo tečajev in inštruktorjev slušateljem zagotavlja tudi nastanitev. Po uspešno opravljenih tečajih GORŠ SV izda slušateljem potrdila o opravljenem tečaju ter certifikate za opravljanje posameznih nalog. Tečaji večinoma potekajo v prostorih sedeža GORŠ in na vadbiščih v njeni okolici. V primeru potrebe tečaji lahko potekajo tudi v drugih delih slovenskega sredogorja in visokogorja (Ministrstvo za obrambo RS 1994, 10).

Trenutno Gorska šola ponuja sedem programov. Ti se izvajajo preko celega leta, z izjemo tečaja preživetja v gorah in tečaja globinskega izvidovanja, ki sta še v fazi projekta.

Tabela 3.1: Programi, ki jih izvaja GORŠ SV

Tečaj	Trajanje (število dni)		Naziv
	Poleti	Pozimi	
Vojaško gorništv	15	15	<i>Vojaški gornik</i>
Vojaško smučanje	/	10	<i>Vojaški smučar</i>
Vojaški alpinizem	15	10	<i>Vojaški alpinist</i>
Vojaško gorsko reševanje	10	10	<i>Vojaški gorski reševalec</i>
Vojaško helikoptersko reševanje	10		<i>Vojaški letalec reševalec</i>
Vojaško gorsko vodništvo	15	15	<i>Vojaški gorski vodnik</i>
Gorsko bojevanje	20	15	
Preživetje v gorah	10	10	<i>Projekt</i>
Globinsko izvidovanje	30	20	<i>Projekt</i>

Vir: Slovenska vojska (2008a).

Kot sem že omeila, GORŠ SV izvaja različne tečaje tudi za tuje posameznike in enote. V letu 2008 ima tako v programu kar štiri večdnevne tečaje v okviru PWP. V naslednji tabeli so prikazani termini in vrste tečajev, ki v okviru GORŠ SV potekajo od konca januarja do konca novembra.

Tabela 3.2: Tečaji GORŠ SV v letu 2008

Tečaj	Datum	Vrsta tečaja
Začetni tečaj smučanja	28. 1.–1. 2.	PWP
Nadaljevalni tečaj smučanja	4. 2.–8. 2.	PWP
Nadaljevalni tečaj gornišтва	11. 2.–29. 2.	PWP
Začetni tečaj gornišтва in bojevanja	30. 6.–25. 7.	SV
Začetni tečaj gornišтва	8. 9.–26. 9.	PWP
Tečaj vrvne tehnike	13. 10.–17. 10.	SV
Bojevanje v gorah - izkušnje (strokovno srečanje)	20. 10.–24. 10.	SV
Začetni tečaj gornišтва in bojevanja	03. 11.–28. 11.	SV

Vir: Slovenska vojska (2008a).

Tečaje delimo po zahtevnosti na 3 nivoje, in sicer: A, B in C. Vsak nivo je zaključena celota ter je nadgradnja predhodnega nivoja osvojenega znanja. Slušatelj, ki se želi udeležiti usposabljanja na višjem nivoju, mora predhodno opraviti zahtevana usposabljanja nižjega nivoja. Tečaj se praviloma delijo na začetne in nadaljevalne. V začetnih slušatelji pridobijo osnovna znanja v splošnih pogojih dela in bivanja v gorah, v nadaljnjih pa se usposobijo v zahtevnejših veščinah ter zahtevnejših pogojih bivanja, dela in bojevanja v gorah. V A-programe so vključeni tečajji, v katerih slušatelji pridobijo splošna znanja, potrebna za izvajanje usposabljanja vojakov in enot ter za vodenje in poveljevanje enotam v gorah v vojni in miru. Pripadniki se izurijo za nazive: vojaškega gornika, vojaškega smučarja, gorskega izvidnika ter lahko poveljujejo oddelku, vodu in četi v bojevanju v gorah.

V B-programe so vključena visokospecialistična znanja vojaškega gornišтва, alpinizma in reševanja v gorah programov GORŠ SV ali pa slušatelji dopolnijo znanja in veščine, osvojene v enakih programih Planinske zveze Slovenije ali Fakultete za šport z vojaškimi vsebinami bivanja in bojevanja v gorah ter opravljanja posebnih vojaških dolžnosti v gorskih enotah SV. Tu se kandidati usposobijo za vojaškega alpinista, vojaškega gorskega reševalca, vojaškega gorskega vodnika in vojaškega učitelja smučanja. V programe C pa so vključeni tečajji, v katerih se usposabljujejo posamezne skupine visokospecialistično usposobljenih pripadnikov SV iz vsebin gornišтва in alpinizma za izvajanje gorskega reševanja, bojevanja ali drugih namenskih nalog v SV. Po izvedbi tega programa se slušatelj tečaja lahko usposablja v programih, ki jih MORS

ponudi v mednarodno izmenjavo usposabljanj. GORŠ SV v primeru potrebe usposabljanja pripadnikov tujih oboroženih sil izdelava prilagojene programe, ki izhajajo iz veljavnih programov usposabljanj v GORŠ SV. Enote in poveljstva SV prijavljajo slušatelje na tečaje v skladu s formacijo enote in z načrtom usposabljanja kadrov SV. Na tečaje prihajajo kandidati s predpisanim predznanjem in z veščinami ter so ustrezno pripravljene na usposabljanje, kar dokazujejo s potrdili o doseženih nazivih, usposobljenosti in pripravljenosti. Pridobljena znanja in veščine v GORŠ SV so kandidati dolžni utrjevati in obnavljati na rednih kondicijskih treningih pod kontrolo GORŠ SV.

Načrtovanje, evidentiranje, spremljanje usposabljanja ter preverjanje usposobljenosti kandidatov se izvaja v skladu z Navodilom o vodenju učne dokumentacije in Začasnim navodilom o preverjanju in ocenjevanju pripadnikov SV. Da je dnevna in tedenska intenzivnost usposabljanja v skladu z veljavnimi predpisi v SV, se usposabljanje načrtuje in organizira tako, da je kadrovskega potencial stalne sestave GORŠ SV vedno izrabljen v polni meri. Skupine slušateljev se oblikujejo v skladu z načrti in s programi tečajev in so seveda v skladu s predpisi o varnosti v gorah. Spremljanje in nadzor usposabljanja se organizirata in izvajata tako, da GORŠ SV dobi vpogled v stopnjo usposobljenosti posameznika. Zagotoviti se mora dosledna in kvalitetna izvedba programskih vsebin, čim večja stopnja aktivnosti slušateljev, zlasti pri usposabljanju iz praktičnih nalog in postopkov ter usposobljenost in izurjenost za izvedbo praktičnih nalog in postopkov. Pri analizah usposabljanja je potrebno poleg vodenja in izvajanja usposabljanja podrobno analizirati stopnjo usposobljenosti, probleme usposobljenosti načrtovalcev, organizatorjev in izvajalcev ter probleme materialne oskrbljenosti usposabljanja.

Priprave izvajalcev usposabljanja so del dopolnilnega vojaškostrokovnega usposabljanja predavateljev in inštruktorjev GORŠ SV ter zunanjih predavateljev. Te obsegajo strokovne, organizacijske in metodične priprave za izvajanje usposabljanja. Izvajalci se pred izvedbo tečaja informirajo o vsebinah, organizaciji, trajanju in kraju izvedbe programa. Osnovna vsebina vsakodnevnih in periodičnih priprav je določanje težiščnih učnih vprašanj, najustreznejših metod in oblik usposabljanja, vrst, količine in načina uporabe formacijskih materialnih in učnih sredstev, literature in kraja izvajanja usposabljanja. Individualne priprave se izvajajo vsak dan in so usmerjene na vojaškostrokovne priprave izvajalcev. Osnovna vsebina zajema preučevanje načrta in programa usposabljanja, navodil, priročnikov ... Tečaj vodi vodja pristojne učne enote GORŠ SV. Pri pripravi slušateljev GORŠ SV izdelava program za slušatelje posameznih tečajev. Program obsega pripravo in zbiranje dokumentov za izpolnjevanje pogojev za prijavo in

pripravo opreme. Pred prihodom na tečaj so vsi slušatelji dolžni, da opravijo predhodne priprave, ki jih izdela GORŠ SV ter jim jih vnaprej tudi dostavi (Ministrstvo za obrambo RS 1994, 15–17).

Pravočasna in zadostna oskrbljenost s formacijskimi in učnimi materialnimi sredstvi je osnova za kvalitetno izvedbo usposabljanja. Za pripravo in izvedbo se uporablja vsa predpisana literatura posameznega programa. Preverjanje in ocenjevanje tečajnikov iz vsebin A- in C-programov se izvajata na osnovi veljavnega Začasnega navodila za preverjanje in ocenjevanje bojne usposobljenosti v SV. Preverjanje in ocenjevanje potekata sproti med usposabljanjem iz posameznih programskih vsebin ter ob zaključku posameznih tečajev. Ocenjevanje se praviloma izvaja z naslednjimi oblikami preverjanja:

- normirane praktične naloge in postopki,
- nenormirane naloge in postopki,
- teoretična znanja.

Končno oceno slušatelja določi vodja tečaja na osnovi vseh dobljenih ocen iz temeljnih vsebin preverjanja. Kriterij za izračunavanje končne ocene predpiše načelnik šole. Zaključno preverjanje ukaže načelnik GORŠ SV z aktom vodenja in poveljevanja (Ministrstvo za obrambo RS 1994, 18–19). Z osvojitvijo strokovnega naziva pridobi tečajnik za nekatere programe tudi licenco za izvajanje aktivnosti. To mora v predpisanih rokih potrjevati z obnavljanji znanj in sposobnosti ter s ponovnimi preverjanji. Pogoji za obnavljanje in ponovno pridobitev licence na določenem strokovnem področju se dosegajo v skladu s predpisano minimalno aktivnostjo in udeležbo na seminarjih.

Imetniki licenc dostavljajo GORŠ SV do konca januarja letno poročilo o opravljenih predpisanih aktivnostih v preteklem koledarskem letu. Šola vodi seznam izdanih licenc ter ažurira podatke posameznih imetnikov z novimi podatki. Ob prenehanju veljavnosti licence je za ponovno pridobitev potrebno izpolniti pogoje glede na strokovni naziv in to dokazilo poslati GORŠ SV. Ob zaključenem preverjanju GORŠ SV izroči slušateljem potrdila o opravljenem tečaju na letni priložnostni slovesnosti. Imena prejemnikov in letni seznam nosilcev veljavnih certifikatov objavi GORŠ SV med objavami v časopisu Slovenska vojska. Znak usposobljenosti se nosi v skladu s Pravilnikom o uniformi v SV. Slušateljem iz tujih oboroženih sil pa GORŠ SV izda pridobljena potrdila in certifikate le v angleškem jeziku.

4 Mednarodno sodelovanje

4.1 Mednarodno združenje vojaških gorskih šol

Gorske vojaške šole predstavljajo učne ustanove v posameznih oboroženih silah. Šole usposablajo gorske enote, pripadnike svojih oboroženih sil (ne glede na to, iz katere zvrsti prihajajo) in tuje pripadnike oboroženih sil. Njihova primarna naloga je usposabljanje in priprava za bojevanje in delovanje v gorskem svetu. Gorske šole obstajajo predvsem v državah, kjer je prisoten gorski in visokogorski svet. Posledično pa je v takih državah prisotna gorniška tradicija, iz katere se je razvilo gorsko vojaško delovanje.

GORŠ SV se je tej svetovni organizaciji priključila kot opazovalka leta 1997, leta 1999 pa je postala polnopravna članica. GORŠ SV je leta 1999 gostila 33. mednarodno srečanje združenja vojaških gorskih šol. Mednarodno združenje vojaških gorskih šol (IAMMS) je bilo ustanovljeno leta 1966 z namenom izmenjave izkušenj in druženja strokovnjakov s področja vojaškega gorništv. IAMMS sestavlja 9 stalnih polnopravnih članic (Švica, Avstija, Nemčija, Italija, Francija, Španija, Slovenija, ZDA, Belgija), šest držav opazovalk (Argentina, Švedska, Nizozemska, Romunija, Velika Britanija) in gostja (Norveška). Sekretar združenja je po pravilniku iz Švice.

4.1.1 Statut

Za boljšo predstavo o tej organizaciji je potrebno raziskati njihov Statut. Države članice imajo v tej organizaciji lahko samo eno vojaško gorsko šolo. Kot je bilo že omenjeno, je bila GORŠ SV najprej opazovalka. Pristop je mogoč samo s soglasjem vseh stalnih članic. Te države morajo sodelovati pri vseh skupnih dejavnostih organizacije, v skupščini pa nimajo pravice glasovanja, ampak lahko dajejo le predloge. Vojaška gorska šola iz posamezne države mora organizirati

mednarodno srečanje gorskih vojaških šol in biti vsaj 2 leti opazovalka, da lahko postane stalna članica. Poveljnika oz. vodjo IAMMS imenujejo članice in je uradni zastopnik te organizacije. Skupščina stalnih članic ima pravico, da odloča o programih, izmenjavah, mednarodnih srečanjih, prihodnjih sodelovanjih in sporazumih, ki se nanašajo na njihovo funkcijo v organizaciji.

Odločitve in sklepi se začnejo izvajati takoj, ko jih podpiše vodja IAMMS in z njimi soglašajo vsi nadrejeni organi. Center odličnosti za vojaško gorsko usposabljanje v Andermattu (v Švici) služi kot sekretariat za vse vključene šole. Ta je dolžan zbirati in hraniti vse dokumente v zvezi z delovanjem IAMMS. Vsa sporočila, dokumente, predloge, študije ...so države članice primorane poslati sekretariatu za nadaljnjo obdelavo in distribucijo.

Cilji mednarodnih združenj so:

- doseganje visoke stopnje soglasja na vseh strokovnih področjih, s katerimi se ukvarjajo vojaške gorske šole, in tudi doseganje soglasja o dejavnostih, metodah, tehniki, opremi;
- spoznavanje različnega geografskega okolja, ki ga opredeljujejo dejavnosti šol;
- izmenjava znanj, izkušenj, doživetij, ki pospešujejo soglasje in tovarištvost;
- izvajanje, konkretizacija in obdelava predloženih predlogov s strani uradnih zastopnikov.

Srečanje vsako leto organizira gorska šola ene od držav članic, in sicer izmenično poleti in pozimi. Pri organizaciji se držijo načela rotacije stalnih članic v skladu z naslednjim razporedom: Švica, Avstrija, Španija, Nemčija, Italija, Slovenija in Francija. Zaporedje se lahko spremeni le, če se soglasno strinjajo vse članice. Države opazovalke lahko organizirajo to srečanje, le če za to zaprosijo 2 leti pred dogodkom in zberejo soglasje vseh članic. Vseh srečanj se morata udeležiti najmanj 2 oziroma največ 4 predstavniki stalnih članic in ne več kot 2 člana držav opazovalk. Država organizatorka lahko povabi na srečanje največ 2 predstavnika katerih koli gorskih vojaških šol. Pri srečanju sodeluje tudi tehnična komisija, ki jo koordinira Avstrija. Ta skrbi za nemoteno izmenjavo informacij in določa standarde, ki so sprejeti s strani vseh članic glede gorskega bojevanja, usposabljanja in ostalih strokovnih dejavnosti. Vse stalne članice prispevajo v tehnično komisijo po dva strokovnjaka z njihove šole. Organizacija srečanja mora zajemati program vseh aktivnosti. Obsegati mora skupni sestanek vodij gorskih šol, na katerem se spejemajo pomembne odločitve. Ves protokol letnih srečanj mora biti izdan v angleškem jeziku (International Association of Military Mountain Schools 2008).

Kot je bilo že omenjeno, je vsakoletno mednarodno srečanje strokovno srečanje in priložnost, da si pripadniki vojaških gorskih šol med sabo izmenjajo izkušnje. Dandanes je zelo veliko enot na operacijah kriznega odzivanja v gorskem okolju (Afganistan). Posledično prihajajo vedno večje zahteve po usposabljanju za delovanje v gorskem svetu. Letošnje srečanje je gostila italijanska gorska šola iz Aoste. Osrednja tema je bila »Delovanje na večjih višinah«. Tu so bile v ospredju izkušnje iz Afganistana, kjer so vojaki delovali tudi na 5000 metrih nadmorske višine. Pomembne so ustrezne priprave pred prihodom na samo operacijo, problem predstavlja transport, saj ponavadi ves tovor, vključno z vojniki, prepeljejo s helikopterji. Strokovnjaki so obravnavali temo predvsem s filozofskega vidika. Podrobno so analizirali odzivanje človeškega organizma na tej višini in kaj je potrebno upoštevati pri tem. Znano je, da se vsak organizem ne odziva enako in da proces prilagajanja ni nujno povezan s fizično pripravljenostjo (postopno). Prehiter vzpon lahko povzroči resne zdravstvene težave (slabost, glavobol), v najhujših primerih pa celo smrt. S tem povzročimo neučinkovitost posameznika in enote. Potrebna je aklimatizacija in v Evropi so za to primerne predvsem Alpe, kjer nadmorska višina presega 4000 metrov. V okviru tehnične komisije IAMMS pa na rednih sestankih določijo tudi težiščne teme, ki jih bodo obravnavali na prihodnjih srečanjih. Naslednje bo potekalo pozimi leta 2009 v Predealu v Romuniji, kjer bodo govorili o premikih v zimskem času (na smučeh, krpljah ...). Leta 2010 pa je zopet na vrsti slovenska GORŠ SV, kjer bodo razpravljali o gorskem bojevanju danes in jutri.

4.1.2 Stalne članice

4.1.2.1 Švica

Slika 4.1: Simbol švicarske vojaške gorske šole

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

Švicarska vojaška gorska šola ima sedež v Andermattu. Njeno pravo ime se glasi »Kompetenzzentrum Zentrale Gebirgsdienst der Armee«. Šola predstavlja koncentracijo znanja in

izkušenj in kljub krčenju sredstev zagotavlja delovanje na visoki tehnični ravni. Načelnik centra je Franz Nager. V stalni pripravljenosti imajo enoto gorskih specialcev (oddelek 1), ki je zadolžena za nujne operacije in pomoč ob katastrofah doma in v tujini.

Šola ima specifično organizacijsko strukturo. Ima majhno poveljstvo, ozko strokovno jedro ter logistični oddelek. Njihove naloge so usposabljanje gorskih enot in podporne naloge pri vojaških gorskih delovanjih. Izvajajo nacionalne in mednarodne gorske tečaje, nudijo podporo vojaškim, civilnim in mednarodnim organizacijam.

Šola usposablja gorske »specialiste« in tudi civilno priznane gorske delavce (reševalce, smučarje, medicinske delavce). Prav tako poleg usposabljanj organizirajo tudi tečaje športnega plezanja, turnega smučanja, planinarjenja in smučarske izlete za mladino. Za gorske specialiste potekajo usposabljanja dvakrat letno (marca in novembra), skupaj 21 tednov. Začne se z osnovnim usposabljanjem, sledi spoznavanje opreme, vozil, nato pa vseskozi specifičnejša gorska usposabljanja (reševanje, turno smučanje, taktika). Tečaji so dostopni vsem pripadnikom švicarske vojske in drugim tujim udeležencem. Usposabljanja vodijo pripadniki stalne sestave, izvajalci posameznih tem pa so inštruktorji rezervisti, ki so vpoklicani načrtno. Tečaji se izvajajo ločeno za prostovoljce, častnike, podčastnike, stalno sestavo in za enote tujih vojaških sil. Za prostovoljce zimski in poletni tečaji potekajo konec meseca aprila in avgusta. Za častnike in podčastnike stalne sestave so na razpolago tečaji iz nordijskega in turnega smučanja, reševanje z lavinsko žolno, varnost v gorah, plezanje, orientacija in navigacija. Vsi ti tečaji so osnovni in tudi nadaljevalni. Za tuje pripadnike oboroženih sil so letos razpisani:

- tečaj vojaškega gorništv (pozimi),
- tečaj reševanja izpod plazov in s pomočjo lavinske žolne,
- kombinacija prvih dveh tečajev,
- tečaj vojaškega gorništv (poleti).

Trajanje tečajev je odvisno od težavnosti usposabljanja, giblje pa se od 2 tednov za navadne gorniške tečaje do 3 tednov za gorske vodnike in 15 tednov za nabornike. Navadno se ti tečaji izvajajo v dveh delih, pozimi in poleti. Znotraj gorske šole deluje enota gorskih specialcev, ki usposablja visoko kvalificirane vojake, podčastnike in častnike. Te pripadnike odraža visoka

usposobljenost za delovanje v gorskem svetu na vojaškem in tudi civilnem področju (Nager 2008).

4.1.2.2 Avstrija

Slika 4.2: Simbol avstrijske vojaške gorske šole

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

Na spletu je objavljenega zelo malo gradiva o avstrijski vojaški gorski šoli, zato se nadaljnje gradivo nanaša na interno gradivo GORŠ SV. Avstrijska gorska šola ima sedež v Saalfeldnu. Njen dejanski naziv je »Lovska šola – Jägerschulle«. Ustanovljena je bila leta 1963. Šolo sestavljajo: poveljniško-oskrbni oddelek, trije učni oddelki, oddelek za razvoj in logistična skupina. Učni oddelki so sestavljeni iz učnih skupin za tehnično usposabljanje s področja gornišstva in skupin za gorsko in zimsko bojevanje. Prav tako skrbijo tudi za usposabljanje in urjenje pripadnikov lovskih enot in za strokovno usposabljanje gojencev vojaške akademije z Dunaja. Tečajji so razdeljeni na 4 nivoje. Prvi oz. osnovni nivo je namenjen vsem pripadnikom avstrijske vojske, naslednji trije pa so specializacijski. Ti nivoji so sestavljeni iz več delov, in sicer plezalnega, ledeniškega bojevanja v gorah, gorskega reševanja, helikopterskega reševanja in zimskega dela. Tečajji navadno trajajo 1 mesec. Avstrijska gorska šola je najbolj znana po zelo kvalitetnem usposabljanju za gorskega reševalca (Medja 2001, 53).

4.1.2.3 Nemčija

Slika 4.3: Simbol nemške vojaške gorske šole

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

Nemška »vojaška planinska in zimska šola (Die Gebirgs- und Winterkampfschule)« je stacionirana v Mittenwaldu. Ustanovljena je bila leta 1958, od leta 2006 je načelnik šole Jürgen Radermacher. Šola predstavlja osrednjo ustanovo za usposabljanje nemških gorskih enot za delovanje in bojevanje na težko prehodnih gorskih terenih v vseh letnih časih. Vsako leto šolo obiskuje preko 3500 domačih in 100 tujih pripadnikov oboroženih sil. Usposabljanje poteka za častnike, podčastnike, specialce, pripadnike gorskih lovskih enot, drugih enot kopenske vojske, pripadnikov letalstva in mornarice ter tujih oboroženih sil. Šolo sestavljajo poveljstvo, oddelek za usposabljanje, oddelek za razvoj, upravni del, enota za podporo. Usposabljanje poteka v težkih razmerah, na težko dostopnih terenih in v hitro spreminjajočih se vremenskih razmerah. V šoli potekajo tečaji iz plezanja (led in stene), reševanje s »skidoojem« oz. snežnimi sanmi, reševanje s helikopterjem, uporaba BV 206 S (zelo mobilni lahki oklepnik).

Slika 4.4: Nemški lahek mobilni oklepnik BV 206 S

Vir: Bundeswehr (2008).

Sistem usposabljanja je razdeljen na 5 nivojev. Nekateri tečaji nižjega nivoja so predpogoj za tečaje višjega nivoja. Prvi nivo je navadno izveden v enotah. V drugem nivoju (1–2 tedna) potekajo zimski in letni tečaj gornišтва, različna izpopolnjevanja za podčastnike in častnike, priprave na tečaje na višjih nivojih, preživetje v naravi itd. Tretji nivo, ki traja do 3 tedne, obsega tečaje bojevanja na smučeh, tečaj za ostrostrelce, preživetja pilota v primeru nesreče, oskrba poškodovanega v zahtevnih okoliščinah. V četrtem nivoju usposabljanje poteka do 4 tedne in obsega letne in zimske tečaje vojaške alpinistike in gorskega bojevanja ter reševanja. Zadnji peti nivo pa je najobsežnejši del usposabljanja (do 15 tednov). Gre za tečaje in izpopolnjevanje za vojaške gorske vodnike, gorske reševalce. Tečaji na prvih treh nivojih so zelo specifični in kratkotrajni, tečajnika pripravijo na kasnejše zahtevnejše nivoje, ki jih morajo opraviti pripadniki, da si pridobijo različne nazive (Bundeswehr 2008).

4.1.2.4 Italija

Slika 4.5: Simbol CAA

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

Italijanska gorska šola »Centro Addestramento Alpino (CAA)« iz Aoste je bila ustanovljena že leta 1934. Njeno prejšnje ime je bilo »Scuola Militare Alpin (SMAIp)«, vendar se je zaradi razširitve preimenovala v Center za gorsko usposabljanje. Njen poveljnik je brigadni general. Zaradi ovire pri jeziku sem pri predstavitvi te šole zopet uporabila na interno gradivo GORŠ SV.

V njeni sestavi je poveljstvo in skupina za usposabljanje pod vodstvom polkovnika. V skupino sta vključena tudi bataljon iz Aoste in športna enota, v kateri izstopajo predvsem alpski smučarji, biatlonci, tekmovalni turni smučarji, triatlonci in alpinisti. Poslanstvo šole je usposabljanje gorskih enot, kopenske vojske, mornarice in letalstva ter tudi tujih enot, ki potrebujejo znanja s področja gorskega bojevanja v vseh letnih časih (Kuhar 2008g, 45).

Poveljstvo CAA se nahaja v Aosti, šola pa deluje še na šestih lokacijah po Italiji (Courmayeur, La Thuile, Val Veny). V sestavi šole so oddelek za usposabljanja (didaktična in smučarsko-gorniška sekcija), bataljon za usposabljanje kadetov bodočih podčastnikov in častnikov gorskih enot in bataljon za logistično podporo (trije športni vodi in en gorski športni vod). V okviru športnih vodov skrbijo za demonstracije na tečajih, njihovi pripadniki pa so po večini vrhunski italijanski športniki in vrhunski tehnično usposobljeni inštruktorji. V CAA izvajajo 5 vrst tečajev:

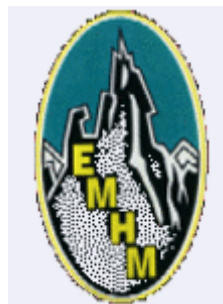
- smučarski tečaji (osnovni, nadaljevalni, kvalifikacijski – za naziv inštruktorja), ki trajajo od 15 do 20 dni;
- turno-smučarski tečaji (osnovni, nadaljevalni, kvalifikacijski – za naziv inštruktorja), ki trajajo od 15 do 20 dni;

- gorniški tečajji (osnovni, nadaljevalni, kvalifikacijski – za naziv inštruktorja), ki trajajo od 15 do 20 dni;
- posebni tečajji (poznavanje snega in plazov, vojaški ekspert za sneg in plazove, reševanje, opremljanje smeri), ki trajajo od 5 do 15 dni;
- različni tečajji (reševalni, posebne operacije za gorsko bojevanje, tečaj za poveljnike), ki trajajo 10 dni.

Osnovni tečajji so obvezni za vse pripadnike stalne sestave gorskih enot, odprti pa so tudi vsem ostalim. Tečajji višjih nivojev so obvezni za posamezne funkcije znotraj enot. Med vsemi vojaškimi gorskimi šolami je CAA največja. Predvsem imajo manjši poudarek na taktičnih vsebinah. V zadnjih letih so tehnične programe nekoliko skrajšali in temeljijo na večji fleksibilnosti, specializaciji, zmanjševanju stroškov (Medja 2001, 56–57).

4.1.2.5 Francija

Slika 4.6: Simbol francoske vojaške gorske šole

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

Samo nekaj kilometrov stran od CAA, na drugi strani Mont Blanca se nahaja francoska vojaška visokogorska šola »L'École Militaire de Haute Montagne« iz Chamonixa (taktični del usposabljanja se izvaja v Briançonu). Šola je bila ustanovljena leta 1932. V več kot sedemdesetih letih so ponudili svoje znanje že več kot 50 000 tečajnikom, vključno s 1800 pripadniki tujih sil iz 28 različnih držav. Njihovo poslanstvo je usmerjeno v usposabljanje specialistov za gibanje in preživetje v visokogorju nad 2500 metri nadmorske višine. V gorski šoli je zaposlenih preko 100 zaposlenih, od tega kar 34 inštruktorjev.

Šola se nahaja v središču najvišje evropske gore in s tem ponuja edinstveno mesto za gorsko usposabljanje v vsakem letnem času. Njihova naloga je zagotoviti osnovno znanje o gorskem okolju. K temu spadajo tehnična usposabljanja (na najvišjem nivoju izmed vseh šola IAMMS), ki olajšajo gibanje v tako specifičnem okolju. Večinoma se ukvarjajo z usposabljanjem častnikov in podčastnikov francoske vojske. Tečaji so po besedah pripadnika GORŠ SV zelo naporni in strokovno na zelo visoki ravni. Njihovi tečaji so zelo specializirani (smučanje, turno smučanje, jadralno padalstvo, vse vrste plezanj).

Znotraj šole od leta 1976 deluje posebna skupina »Group Militaire de Haute Montagne«. Sestavljajo jo 10 visoko kvalificiranih in izkušenih alpinistov oz. smučarjev, ki imajo izjemne dosežke v svetovnem merilu. Njihovo delo odražajo pogum, timsko delo, vztrajnost, strokovnost in delovni elan. Njihov laboratorij v korist vojske razvija nove tehnologije in opremo. Od leta 1947 pa obstaja v šoli tudi vojaška smučarska enota »l'équipe de France militaire de ski«, v kateri so zaposleni vsi vrhunski francoski smučarji. Pripadniki te enote tekmujejo v treh disciplinah: biatlon, tek na smučeh in alpsko smučanje. Enota za svoje športnike zaposluje tudi najboljše trenerje in strokovnjake ter jim omogoča finančno podporo, logistiko in vse ostalo, kar vrhunski športnik potrebuje za dober rezultat (Ministère de la Défense 2008).

4.1.2.6 Španija

Slika 4.7: Simbol španske vojaške gorske šole

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

Španska vojaška gorska šola in šola za posebne operacije »Escuela Militar De Montañ y Operaciones Especiales« ima sedež v Pirenejih (Jaca). Ustanovljena je bila leta 1945. Šola zajema področje gorništvaja in gorskega bojevanja na tehnični in taktični ravni. Sestavljajo jo več oddelkov: za gorske operacije, logistiko, mednarodno sodelovanje ... Tečaji se izvajajo na osnovnem in nadaljevalnem nivoju. Leta 2008 so se izvajali osnovni gorski tečaj (zimski, letni),

nadaljevalni gorski tečaj (zimski, letni). Sem spadajo specifični tečaji za plazove, reševanje, smučanje, sneg, plezanje, reševanje s helikopterjem, preživetje v visokogorju. Osnovni nivo poteka 70 dni (35 dni zimski in 35 dni letni), nadaljevalni pa 100 dni. V nadaljevalnem nivoju šola izvaja del usposabljanj tudi v tujini (največkrat v Franciji).

Znotraj šole deluje enota gorskih specialcev, skupina vrhunskih športnikov »Equipo De Esqui del Ejercito de Tierra« (biatlonci, alpskih smučarji in tekači na smučeh) in skupina vrhunskih alpinistov »Grupo Militar de Alta Montaña«. Španska gorska šola ima velik vpliv na gorske šole v južni Ameriki, saj se po njej zgleduje argentinska vojaška gorska šola iz Barilochaha (Ministerio de Defensa 2008).

4.1.2.7 Amerika

Slika 4.8: Simbol ameriške vojaške gorske šole

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

O ameriški vojaški gorski šoli »Mountain Warfare School« sem zasledila zelo malo podatkov. Ameriška šola za gorsko bojevanje deluje znotraj virginijske univerze v Jerichu (Vermont). Tečaj poteka 2 tedna in ga vodi »Vermont National Guard«. Tečaji se izvajajo poleti in pozimi ter so fizično in psihično zelo zahtevni. Usposabljanje poteka 14 dni po 15 ur na dan. Tečajnika usposobijo za delovanje v gorskih operacijah (VT Army 2008).

4.1.2.8 Belgija

Slika 4.9: Simbol centra za usposabljanje komandosov

Vir: Internation Association of Military Mountain Schools (2008).

V Belgiji ne obstaja gorska vojaška šola, ampak le tečaji, na katerih se usposabljuje predvsem v plezanju in gorništvu. Ti tečaji potekajo v centru za usposabljanje komandosov »Centre d'Entraînement de Commandos« v Marche les Dames. Ustanovljena je bila leta 1942. Gorske prvine srečamo le pri dveh tečajih – osnovni in nadaljevalni tečaj plezanja, v njih pa se tečajniki naučijo nekaj o preživetju in delovanju v gorah, spoznavajo opremo, ki se pri tem uporablja. Nadaljevalni tečaj poteka 5 tednov, od tega 2 tedna v tujini (Royal Military Academy 2008).

4.2 Kronološki pregled mednarodnih sodelovanj GORŠ SV

Gornišтво ima v slovenski zgodovini dolgo tradicijo. Že v JLA so bili Slovenci gorski inštruktorji v planinskih enotah. Tudi v medijih največkrat zasledimo članke o sodelovanju naše GORŠ SV s tujimi enotami. Največkrat pride do sodelovanja med našo gorsko šolo in tujimi gorskimi šolami, seveda pa se usposabljanja udeležijo tudi predstavniki drugih rodov tujih oboroženih sil (Sealsi, kraljevi marinci Velike Britanije, belgijski komandosi ...). V državah, ki nimajo oblikovane gorske šole, se gorniška usposabljanja izvajajo v različnih enotah. Vsebine, nivoji zahtevnosti in ciljne skupine so odvisne od želenih ciljev. V Evropi tak način uporabljajo v Belgiji, na Nizozemskem, v skandinavskih državah, na Hrvaškem ... Takšne države za nadgradnjo svojih usposabljanj hodijo na tečaje v tujino. Tudi v oboroženih silah z oblikovano vojaško gorsko šolo se gorniška usposabljanja ne izvajajo samo v gorskih šolah, ampak tudi v drugih enotah. V Franciji imajo zelo kvalitetno vojaško gorsko šolo, vendar taktični del usposabljanja izvajajo v drugih enotah. Odločitev posameznih držav o nalogah gorskih šol je odvisna od zastavljenih ciljev in nalog, organiziranosti oboroženih sil, rentabilnega izkoriščanja virov, izkušenj in tradicije.

- **Leto 1993**

V začetku leta 1993 so v vojašnici Bohinjska Bela izmed poveljnikov alpinistov - reševalcev izbrali 5 inštruktorjev gornišstva, ki so skrbeli samo za usposabljanja vojakov na služenju vojaškega roka, poveljniškega kadra, specialnih enot, vojaške policije ... Hkrati so se morali ukvarjati še z razvojem opreme, s pripravo učnih gradiv in programov in sodelovanjem s civilnimi gorniškimi institucijami. V tem letu je bilo na usposabljanju gornišstva in alpinistke preko 900 vojakov, skupina VP, skupina častnikov in podčastnikov gorske brigade. Med letom je bilo predstavljeno delo gorske brigade številnim domačim in tujim obiskovalcem (Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije 2000, 10).

- **Leto 1994**

V letu 1994 je prišlo do večje nabave nove alpinistične opreme, kar je pripomoglo k varnemu in kvalitetnemu delu. V mesecu juniju so prišli na usposabljanje madžarski častniki in podčastniki.

Prav tako se je začelo uspešno sodelovanje z vojskami drugih držav, predvsem v okviru PFP. Julija 1994 smo se vključili v mednarodni program »Military to Military«¹. Osnovni cilj tega programa je bil izmenjava izkušenj in krepitev prijateljskih vezi na mednarodni ravni. Na Bohinjsko Belo so prišli pripadniki ameriške vojske. Oblike srečanj so bile različne, od delovnih sestankov, predavanj do družabnih srečanj. Najbolj poudarjeno je bilo preverjanje sposobnosti oziroma športno tekmovanje. Naši vojaki so se v prijateljskem duhu pomerili v različnih vojaških in gorniških veščinah (triatlon, paintball, plezanje, orientacijski tek, rafting). Leto 1994 je tudi začetno leto dolgega sodelovanja med češko vojaško šolo iz Vyškov in Šolo za častnike SV (Dolinar 1994, 17).

Konec leta pa sta se poveljnik Gorenjskega pokrajinskega poveljstva in predstavnik inštruktorjev gornišтва udeležila vsakoletnega srečanja vojaških gorskih šol, ki je potekalo v Andermattu v Švici. Na tem srečanju so sprejeli Slovenijo v združenje kot pridruženo članico. Sprejem v to združenje nam je bil v veliko priznanje. Tema takratnega srečanja je bila »Reševanje v gorah«. Sestavljeno je bilo iz vrste praktičnih dejavnosti, ki so same od sebe med udeleženci spodbujale izmenjavo izkušenj in navezavo stikov za sodelovanje v prihodnje. Na začetku srečanja so se udeleženci povzpeli na 2900 metrov visok Grossen Schijen, kjer so jim bili prikazani načini reševanja iz ledeniških razpok, helikoptersko stensko reševanje, streljali so s švicarsko jurišno puško, ogledali so si inženirsko ureditev prometnic. Predstavljene so bile posebnosti prehranjevanja v gorah (sestava, priprava) in oprema gornikov. Pokazali so zavidljivo raven namestitvenih objektov v visokogorju in nekaj zgodovine švicarskega vojaškega gornišтва.

- **Leto 1995**

Naslednje leto je bila pripravljena, izdelana in podpisana prva formacija GORŠ SV. Inštruktorji gornišтва so se udeležili različnih usposabljanj v tujini. Nekateri so odšli na tečaj za plazove v Švico, drugi na zimsko usposabljanje na Norveško (Bukovec 1995, 27). V začetku februarja je na severni strani Košute potekala vaja 7. lovskega polka avstrijske vojske z naslovom »Reševanje izpod snežnih plazov«. Najprej so si naši častniki ogledali vojašnico v Celovcu in se seznanili z njihovim načinom dela ter obiskali vadišče na Košuti. Celotna vaja je temeljila na prikazu različnih načinov iskanja in reševanja zasutih v snežnem plazu (iskanje ponesrečenega, pravilno odkopovanje, dajanje prve pomoči in oskrba). Naši pripadniki so spoznali 2 nova načina

---

¹ Protokol o sodelovanju med Kopensko vojsko Združenih držav Amerike in Teritorialno obrambo Slovenije je vseboval različne oblike sodelovanja, od izobraževanja, seminarjev in predavanj do neposredne menjave, vse oblike sodelovanja pa finančno krije ameriška vlada.

reševanja. Eden od njiju je, da zasute izpod plazov rešujejo tudi z minoiskalci (ker ta reagira na vsak kovinski delec), drugi način pa je sondiranje s helikopterjem (helikopter po prejemu obvestila o nesreči spusti na kraj nesreče sondo, ki zazna ponesrečenca). Podobno kot Slovenci pa uporabljajo tudi reševanje ponesrečenca z lavinskimi psi in s posebnimi oddajniki radijskih signalov (žolna), osnovni pogoj pri tem pa je seveda opremljenost ponesrečenca s temi oddajniki. Predvsem pa je bila ta vaja namenjena tudi pogovorom in dogovorom o poteku skupne vaje v decembru 1995, ko so se slovenski podčastniki kot opazovalci udeležili vaje avstrijske vojske »Košuta 95«².

Slika 4.10: Reševanje s helikopterjem

Vir: Slovenska vojska (2008a).

Od 27. februarja do 6. marca je potekala skupna vaja SV in enote tujih oboroženih sil, članice NATA - 62 pripadnikov angleške kraljeve mornariške pehote. Njihovo bojno delovanje je večinoma vedno povezano s pomorsko operacijo, toda ne vedno v tropskih krajih. Ti marinci se redno usposabljujejo na Norveškem, v arktičnih razmerah. To prvo skupno slovensko-britansko urjenje je bilo sad sporazuma o sodelovanju vojsk obeh držav v okviru programa PFP. Sedemdnevno usposabljanje je večinoma potekalo na poligonu na Rudnem polju, zaradi izjemno pomanjkljivega smučarskega znanja. SV jim je pripravila izjemno zahtevno urjenje, ki je – vaja Lisica – obsegalo daljše zimske pohode z vso opremo, v vaji Bela smrt ukrepanje ob sprožitvi snežnega plazju, najzahtevnejša pa je bila vsekakor vaja Skok, ki je predstavljala kombiniran premik s tremi vozili in helikopterjem na pobočje Karavank in Kamniških Alp. Po desantu so izvedli premik na smučeh, prenočili v naravi in se vrnili na zbirno mesto. Angleški poveljniki so zelo pohvalili bivalne razmere in dobro organizirano urjenje in opremo. Kondicijsko so bili

---

² Skupna vaja slovenske in avstrijske vojske na grebenu Košute. Enote z obeh strani meje so pripravile prikaz delovanja enot pri reševanju ponesrečenih v gorah. Namen te vaje je bil preverjanje usposobljenosti enot z obeh strani meje, medsebojno preverjanje in možnost za organizacijo skupnega delovanja enote z Bohinjske Bele in lovskega polka avstrijske vojske ob hujši nesreči na omenjenem območju.

marinci zelo dobro pripravljene, toda to jim je zaradi slabšega tehničnega znanja ni kaj dosti pomagalo (smučanje). Na Norveškem se urijo le v tehniki telemark, ki pa je primernejša za ravninske pokrajine in premagovanje dolgih razdalj s težkim tovorom na hrbtu. Poleg spusta jim je povzročal težave vzpon na turnih smučeh. Ker so smuči postavljali preveč na rob je prihajalo do zdrsov.

Med najpomembnejšimi obiski v letu 1995 pa je potrebno omeniti obisk ameriškega državnega sekretarja g. Perrya, ki so mu inštruktorji gornišтва pripravili prikaz dela. Prav tako tega leta dobijo inštruktorji in alpinisti, ki delujejo na Bohinjski Beli, najvišje priznanje 3. pokrajinskega poveljstva SV za svoje požrtvovalno delo na usposabljanjih in predstavitvenih vajah za številne domače in tuje delegacije.

- **Leto 1996**

To leto je za gornišтво v SV prelomno, saj je začela delovati GORŠ SV. V začetku je bilo potrebno vložiti veliko truda, saj je bilo potrebno poleg rednih usposabljanj opraviti še vrsto del v zvezi z logistično zagotovljenostjo šole. Zaradi potreb po zagotavljanju varnosti pri aktivnostih v visokogorju ter hitrem nudenju prve pomoči se začnejo v GORŠ SV usposablјati zdravniki in medicinski tehniki Zdravstvene službe MORS. V visokogorju Julijskih Alp je imela gorska šola iz Chamonixa zaključna urjenja svojih tečajnikov. Naši inštruktorji so z njihovimi izmenjali izkušnje s področja usposabljanj v gorah in na turah, ki so jih opravili skupaj z njimi.

V mesecu juniju je prišla na 18-dnevno gorniško usposabljanje skupina 22 pripadnikov ameriških marincev. Na začetku so opravili kondicijski pohod na Vrtaško slame, s katerim so naši inštruktorji preverili njihovo telesno pripravljenost in znanje gornišтва. Sledilo je preverjanje znanja tehničnih elementov gornišтва, predvsem vrvna tehnika in osnove plezanja. V naslednjih dneh pa so sledila nadaljevalna urjenja, s katerimi so izpopolnjevali vrvno tehniko ter druge vsebine gornišтва (smučanje, reševanje soplezalca, dvigovanje bremen ...). Drugi turni pohod je bil namenjen gibanju po brezpotjih, kjer so opravili tudi bivakiranje. Sledil je tudi nočni pohod. Za sprostitev so organizirali tudi rafting po Soči in obisk Kobariškega muzeja, spuščanje v brezno Govic nad Bohinjskim jezerom, kjer so primerjali alpinistično tehniko z jamarsko. Seveda pa ni manjkala tudi vzpon iz doline vrat proti Triglavu, kjer so jih na Kredarici obiskali tedanji minister za obrambo Kacin, načelnik GŠSV Gutman in ameriški vojaški ataše v Sloveniji Vrosh. V zadnjih dneh usposabljanja pa so tekmovali še v plezanju, se preizkusili v prečkanju sotesk in rek z vravnimi improvizacijami, končalo pa se je z desantom na območje Virnikovega

Grintovca nad Jezerskim. Skupno urjenje je bilo zelo kakovostno in zanimivo. Ameriški marinci so obvladali vrhno tehniko, vendar se je nekoliko razlikovala od slovenske. Zelo pa so pohvalili organizacijo in profesionalnost pripadnikov SV in lepote Slovenije (Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije 2000, 12).

V mesecu juliju je bila na usposabljanju tudi skupina kadetov z angleške Royal Russel šole. Pripadniki GORŠ SV so sodelovali na mednarodni (NATO in Pfp) vaji iskanja in reševanja na Madžarskem. Našo šolo so obiskali tudi takratni generalni sekretar NATA g. Solana, general Mc Kenzie, ekspertna skupina NATA in drugi.

- **Leto 1997**

Leto 1997 je zelo uspešno glede obiskov oziroma mednarodnih delegacij v GORŠ SV, saj so jih gostili preko 15. V začetku leta je GORŠ SV obiskala tričlanska delegacija francoske šole iz Chamonixa. Ogledali so si slovensko šolo in njihova urjenja v pogorju Mont Blanca. Sledila je delegacija nemške gorske šole, ki jo je vodil podpolkovnik Glasgow, ter drugič delegacija francoske gorske šole. V septembru je bilo izvedeno štirinajstdnevno urjenje pripadnikov 1. specialne brigade MORiS iz Kočevske Reke, ki so se pripravljali na vajo »Esperia« v italijanskih Dolomitih. V času urjenja so skupaj z inštruktorji GORŠ SV preplezali 7 dvatisočakov, opravili okrog 80 plezalnih ur, plezalno tehniko so posebej urili v stenah Srebrnjaka. Prvi del usposabljanja je bil namenjen fizični in kondicijski pripravi, drugi pa urjenju tehnike plezanja, navajanja na skalo, uporabe vrvi, klinov in gibanja v stenah (Bric 1997, 32).

Kot je bilo že zgoraj omenjeno, je konec septembra na goratem območju Alte Adige potekala vaja »Esperia« pod poveljstvom 4. alpskega korpusa italijanske vojske. Preverili so interoperabilnost sodelujočih enot (Avstrija, Madžarska, Makedonija, Albanija, Slovenija) ob upoštevanju različne opremljenosti, načina delovanja, usposobljenosti in različnih štabnih procesov, ki jih vsaka država uporablja. Prav tako so želeli preizkusiti uspešnost delovanja mednarodne brigade z vidika zaledne oskrbe na območju, kjer je zaradi geografskih značilnosti otežena in težko izvedljiva. Vaja je bila zelo zahtevna, saj ni vsebovala le osnovnih teoretičnih vsebin, ampak je bil poudarek na praktičnem delu v realnih razmerah.

Leta 1997 so potekala redna usposabljanja za kandidate Šole za častnike SV, nekajkrat se jim je pridružila tudi skupina slušateljev češke vojaške akademije. Prav tako so se zvrstila usposabljanja za slušatelje avstrijskega generalštabnega tečaja in novo skupino ameriških

marincev. Tokrat je bilo na šestnajstdnevem obisku 32 pripadnikov ameriškega korpusa mornariške pehote. Najprej so marince seznanili z vso opremo in jih odpeljali na krajši pohod. Naučili so se temeljnih alpinističnih zadev (vozli, navezovanje), orientacije z delovnimi točkami, streljanja, postavljanja žičnice preko Save. Za sprostitev so si ogledali tudi Bled, Bohinj, Kobariški muzej, nato pa so se odpravili na Triglav, Mojstrovko, Vršič. Na Krvavcu so izvedli dvostransko vajo Skok, kjer so eni varovali tamkajšnje prometnice, drugi pa so jih napadali. Slušatelji so bili nad usposabljanjem navdušeni, saj so o visokogorju vedeli zelo malo. Nekateri so naravno steno videli prvič, saj so po večini prihajali iz Karoline.

- **Leto 1998**

Konec marca je GORŠ SV dobila nove prostore v sklopu Vadbenega centra na Pokljuki. Delegacija GORŠ SV se je udeležila srečanja IAMMS v Aosti v Italiji. Na štirinajstdnevem usposabljanju je bila skupina častnikov in podčastnikov madžarske vojske. Konec aprila pa se je udeležila usposabljanja že četrta skupina ameriških marincev. Prišlo je 41 pripadnikov, od katerih nekateri sploh še niso videli snega. Prve dneve so preizkušali svojo kondicijsko pripravljenost in spoznavali teren. Večinoma so bili tudi prvič na smučeh, zato so imeli s tem kar nekaj težav. Srečali so se s tehniko plezanja, preizkusili so se v spustu po vrvi z vrvno žičnico in poslušali nekaj o snežnih plazovih in reševanju z odzivnikom in reševalnimi psi (Bric 1998, 33). Nadaljevali so s spoznavanjem opreme, nevarnosti, ki pretijo v gorskem svetu, s pripravami na pohod in preventivnimi ukrepi. Inštruktorji so jim predstavili tudi uporabo gorniških tehnik, tehnike vozlov, vrvnih improvizacij pri prečkanju naravnih ovir, bivakiranje, uporabo cepina in uporabo pripomočkov za varno hojo v gorskem svetu. Seznanili so jih z osnovami vremenoslovja, gradnjo iglujev, seveda pa tudi ni manjkalo pohodov (Komna, Sedmera jezera). Enota marincev je prišla naravnost iz Bosne, kjer so bili na mirovni operaciji, po usposabljanju pa so nadaljevali pot v Španijo.

Ekipa GORŠ SV se je udeležila eminentnega tekmovanja v Švici »Patrouilles des Glaciers«³ in z inštruktorji sodelovala na skupni taktični vaji »Dober dan, Lena« (reševanje sestreljenih pilotov) na Pokljuki ter mednarodni vaji v Cerkljah na Dolenjskem. Pripadniki GORŠ SV so se udeležili tudi različnih mednarodnih aktivnosti: predstavitve usposabljanj v gorski šoli v Saalfeldnu v

---

³ To je švicarska mednarodna vojaška tekma v organizaciji 10. gorske divizije. Tekmo sestavlja patroljni tek prek ledenikov v visokogorski naravi Walisa in poteka vsake 2 leti. Proga je dolga 103 km, tekmujejo tričlanske ekipe. Razdaljo premagajo v teku, smučanju in hoji na smučeh. S seboj morajo imeti določeno osebno in skupno opremo, ki jo organizator pred tekmovanjem pregleda. Tekmovanje od posameznika zahteva zelo dobro znanje gorništv, izkušnje v visokogorju, sposobnost reševanja nepričakovanih, včasih ekstremnih razmer, telesno, psihično in tehnično pripravljenost, ravnanje v skladu s pravili in z navodili organizatorja, pozitivne osebnostne lastnosti, prijateljstvo znotraj patrolje, solidarnost, pošten tekmovalni odnos ter spoštovanje gora in narave.

Avstriji, usposabljanja iz letalskega reševanja v Coloradu v Ameriki, izmenjave z ameriško vojaško gorsko šolo iz Vermonta. Oktobra je bila na usposabljanju skupina nizozemskih kraljevih marincev, decembra pa nova skupina ameriških marincev.

- **Leto 1999**

Za GORŠ SV je to leto izjemno pomembno zaradi prehoda na nove programe usposabljanj, ki so bili s strani ministrstva podpisani junija 1999. Izvedena sta bila 2 osnovna (letna) tečaja vojaškega gorništvaja, pozimi pa so bili izvedeni prvi tečaji vojaškega smučanja (začetnega in nadaljevalnega) in prvi nadaljevalni (zimski) tečaj vojaškega gorništvaja. Jeseni pa so bili izvedeni tudi prvi tečaji s področja izvidništva in bojevanja v gorskem svetu. Pomembna je bila tudi izvedba 33. srečanja IAMMS na Pokljuki, kjer je GORŠ SV postala polnopravna članica te organizacije. GORŠ SV je bila organizacijsko aktivna tudi na športnem področju, saj je novembra organizirala 1. prvenstvo SV v športnem plezanju, kjer je osvojila ekipno prvo mesto, posamično pa prvo in tretje (Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije 2000, 13).

- **Leto 2000**

V tem letu je bil poleg vseh rednih oblik usposabljanj izveden prvi nadaljevalni zimski tečaj izvidništva v gorskem svetu. Delegacija GORŠ SV se je udeležila letnega srečanja IAMMS v Franciji in je sodelovala pri pripravi mednarodnega vojaškega gorskega priročnika. Na zimskem usposabljanju je bila skupina tečajnikov francoske vojaške gorske šole, kasneje pa je bilo izvedeno skupno usposabljanje inštruktorjev GORŠ SV in italijanske vojaške gorske šole. Konec novembra je v Rimu potekal festival vojaških filmov, na katerem sta v kategoriji učnih filmov prvo mesto osvojila pripadnika gorske šole (film Kako preživeti pozimi?). Medijsko odmeven je bil tudi odhod namestnika GORŠ SV, ki je bil član mednarodne vojaške odprave pod argentinskim vodstvom, na najvišji vrh Amerike – Aconcagua (6962 m). Pripadniki gorske šole pa so tisto leto nizali odlične rezultate na različnih tekmovanjih (Kuhar 2000, 15).

- **Leto 2001**

Začetek leta še vedno odmeva nagrada učnega filma, saj dokazuje, da Slovenci ne zaostajajo v vojaškem mednarodnem okolju. GORŠ SV ima dolgo tradicijo, po svetu je znana po usposabljanju vojakov za gorske pogoje in težavne razmere. Vsebina filma je zasnovana tako, da so se zanj začele zanimati policija, mednarodne gorske vojaške šole in druge gorske organizacije. Poleti sta dva pripadnika GORŠ SV udeležila tečaja za vojaške gorske reševalce v avstrijski Jägerschulle v bližini Salzburga. Poleg slovenskih pripadnikov so sodelovali tudi gorniki s

Švedske in iz Nemčije. Tečaj je večinoma potekal na Grossglocknerju, kjer so bili prikazani različni načini reševanja ponesrečencev s helikopterjem, naša dva predstavnika sta jim pokazala sistem za izdelavo vrvne žičnice.

Konec novembra pa je potekalo skupno desetdnevno urjenje pripadnikov odreda za specialno delovanje 1. brigade SV in specialne enote ameriške vojske Navy Seals. To je bil prvi obisk te enote v Sloveniji, medtem ko so bili ameriški marinci že petkrat na podobnih usposabljanjih v Sloveniji (Pogorevc 2001, 10). Šlo je za tehnično-taktično usposabljanje na območju Pokljuke, Bohinjske Bele in Julijskih Alp s poudarkom na tehnikah plezanja in načinih preživetja v gorskem svetu. Program je obsegal taktični del, orientacijo, alpinistiko s tehnikami plezanja in načine preživetja v naravi. Udeleženi so bili 25 »Sealov«. Urjenje so organizirali na podlagi letnega programa dvostranskega sodelovanja med ameriško in SV, ki predvideva 2 usposabljanji na leto. Na koncu so izvedli tudi skupno taktično vajo na območju Jelovice, Ratitovca in Soriške planine. Ameriški vojaki so bili s strokovnostjo zelo zadovoljni, uporabljali so svojo opremo, plezalno pa je zagotovila SV. Naši inštruktorji so pohvalili ameriške in slovenske pripadnike, saj so oboji pokazali visoko stopnjo izurjenosti za bojevanje v sredogorju in visokogorju. Urjenje so si ogledali tudi načelnik GŠSV Lipič, ameriški veleposlanik Young in vojaški ataše Laverty (Piščar 2001, 10).

- **Leto 2002**

Julija pa je na usposabljanje na Pokljuko prišlo 25 kadetov belgijske kraljeve vojaške akademije. Kadeti preživijo na akademiji 4 leta, ki so razdeljena na 2 semestra. Po vsakem semestru imajo izpite, po programu usposabljanja pa se morajo kadeti vsako šolsko leto udeležiti vsaj dveh usposabljanj, ki trajajo 2–3 tedne. Večina teh poteka v tujini, tako da se kadeti seznanijo s tehnikami in taktikami bojevanja na različnih terenih, ob tem pa spoznajo tudi nove kulture, navade in ljudi ter izmenjajo izkušnje s pripadniki drugih vojsk. Učijo se vse od vodne, puščavske, gorske do padalske tehnike. Terenskih usposabljanj se udeležijo le kadeti višjih letnikov, prve dve leti pa se seznanijo s temeljnimi častniškimi veščinami in pridobivajo osnovno strokovno znanje o vojaški organizaciji, orožju, taktiki, načinih preživetja v naravi, mednarodnem vojnem in humanitarnem pravu, orientaciji, topografiji in podobno (Pišlar 2002, 12-13). V Sloveniji so bili štirinajst dni, njihovo praktično usposabljanje je potekalo v treh delih, in sicer na Soriški planini, na območju Kokre, Podkalški greben in kasneje na območju Pokljuke in Jelovice. Tehnični program GORŠ SV temelji na gorništvu in smučanju, taktični pa na tečaju zimovanja in bojevanja v gorah. Že leta 2000 je GORŠ SV začela sodelovati z belgijsko vojsko.

Ker je Slovenija idealna, ravninski Belgijci, Madžari in drugi radi prihajajo k nam, da vojake preizkusijo tudi v situacijah, ki jih nudijo gore same. Program se je začel s pripravami na pohod, nato patroljiranje, zbiranje podatkov, orientacija, desantiranje, napad, obramba, izmik do vseh ostalih taktičnih vsebin. Belgijski kadeti so bili pred tem v Afriki, zato je bil prehod iz vročih savan in puščav v pogozdene in hladne kraje situacijsko dokaj stresen. Inštruktorji so jih po usposabljanju pohvalili in povedali, da so naloge uspešno opravili, da so imeli nekaj težav pri gibanju po grebenih in pokrivanju z ognjem, se pravi s posebnostmi pri gibanju v gorskem svetu (Pišlar 2002a, 12).

Konec oktobra 2002 so se člani GORŠ SV s pripadniki hrvaške vojske udeležili skupnega urjenja na Velebitu. Vaja je potekala v okolici Tulovih gred in Paklenice. S hrvaškimi kolegi so si izmenjali izkušnje o uporabi opreme, plezalni tehniki in preživetju v gorah. Naši inštruktorji so jim pokazali podrobnosti tehnike varovanja in reševanja, Hrvati pa so razložili nekaj o preživetju na Velebitu med njihovo vojno.

- **Leto 2003**

V februarju sta se pripadnika GORŠ SV udeležila enega najtežjih zimskih usposabljanj »3. Commando bridge«, britanskih kraljevih marincev, ki so imeli v tem času zimsko usposabljanje na Norveškem. Prav takrat je bila obletnica konca bojev v Stalingradu, zato se je znova pokazalo, da sta mraz in sneg nujen predmet resnega preučevanja in urjenja vsake vojske, ki pričakuje delovanje v zimskih razmerah in želi preživeti in zmagati (Kuhar 2003, 25). Vojaki se na tem urjenju srečajo z zahtevnim večdnevним urjenjem na prostem. Poudarek je bil na pazljivem ravnanju z opremo, saj v arktičnih razmerah hitro pride do zastojev. V takšnih razmerah se najhitreje pokažejo stvari, na katere je potrebno biti najbolj pozoren, uporaba opreme, prehranjevanje, predvsem pa fizična in psihična kondicija. Za premik na kopnem so britanski marinci izkoriščali široko paleto možnosti: skoki s padali, helikopterji, snežna gosenična vozila, motorne sani, pa tudi klasični načini s smučmi in krpljami. V času usposabljanja je potekal tudi *tečaj za vojaške gorske vodnike*,⁴ ki ga vodijo najboljši izmed

---

⁴ Tečaj je zelo zahteven, saj poteka kar 7 mesecev. Kandidati začnejo z usposabljanjem na Škotskem višavju, kjer je v prvih tednih največji poudarek na telesni pripravljenosti, orientaciji in plezanju na kopni skali. Drugi del pa poteka na Norveškem v zimskih razmerah s poudarkom na različnih načinih premikanja v snegu, plezanju v zaledenelih slapovih, preživetju, taktiki in zaščiti pred plazovi. Vseh 7 mesecev poteka stalna selekcija, tako da kandidata lahko odslovijo tudi zadnji mesec usposabljanja (Kuhar 2003, 25).

najboljših »Cadre«⁵. Tečaj je potekal v arktičnih razmerah, z veliko vetra, s snežnimi zameti in hudim mrazom. Kar zadeva hrano, si vojaki pripravijo obroke v parih na bencinskih gorilnikih in še tako skromen obrok je neprecenljive vrednosti.

Medijsko odmevnejši je bil dogodek v marcu 2003, ko je prišlo na obisk 24 kadetov Visoke vojaške šole Vyškov s Češke. GORŠ SV je organizirala skupno enotedensko usposabljanje slušateljev Šole za častnike SV in čeških kolegov, ki so ga že deveto leto pripravili na podlagi letnega programa sodelovanja med SV in češko vojsko. Kandidati so pridobivali temeljno teoretično in praktično znanje, ki je potrebno za preživetje ter gibanje v gorskem svetu v zimskem času. Program so pripravili na Šoli za častnike ob strokovni pomoči inštruktorjev GORŠ SV. Seznanili so se z osnovami smučarskih veščin (alpsko smučanje, smučarski teki, turna smuka) in spoznali osnovno smučarsko opremo. V nadaljevanju so opravili turni vzpon v visokogorje, naučili so se izdelovati snežne bivake, spoznavali so postopke pri reševanju ponesrečenca v visokogorju z reševalnimi transportnimi sredstvi, reševali so ponesrečenca izpod plazu z lavinsko žolno in s sondiranjem ter opravili streljanje z malokalibrsko puško (Pišlar 2003, 12). Češki vojaki so bili z nastanitvijo zadovoljni, še posebej pa s strokovnostjo inštruktorjev, problem je predstavljal le slabo znanje angleščine čeških vojakov. V zameno za usposabljanje v Sloveniji pa se kandidati Šole za častnike vsako leto udeležijo skupnega usposabljanja na Češkem, kjer urijo taktične postopke pehote ob podpori oklepno-mehaniziranih enot.

Novembra je SV gostila 97 britanskih kraljevih marincev na bilateralni taktični vaji (izvidovanje v hribih in logistična oskrba). V samo pripravo in izvedbo urjenja so se poleg 132. gorskega bataljona vključili še GORŠ SV, 1. brigada, 15. brigada vojaškega letalstva in 107. logistična baza s podrejenimi logističnimi enotami. Posebnega pomena je bilo še sodelovanje s civilnimi strukturami: z Upravo za obrambo Kranj, občinami na območju izvajanja in Gorsko reševalno službo. Tako široko sodelovanje je zahtevalo dobro koordinacijo, ki pa je bila glede na končne rezultate zelo uspešna (Medja 2003, 9). Marinci so se večinoma usposabljali kar sami, saj so imeli svoje inštruktorje, na voljo pa so jim bili tudi slovenski. Za SV je pomenilo tako sodelovanje preizkušanje Natove doktrine, ki govori o pomoči države gostiteljice tujim oboroženim silam. Hkrati pa je vsako tako strokovno sodelovanje s tujimi enotami zelo zanimivo

---

⁵ To je vrhunsko izurjena enota za gorsko in arktično bojevanje, ki jo sestavljajo najboljši inštruktorji in so tudi sami vojaški gorski vodniki. Poveljujoči častnik s činom majorja je na terenu stalno s svojimi fanti, odlikujeta ga vrhunska pripravljenost in izurjenost.

v smislu priprave in izvedbe posameznih aktivnosti. Aktivnosti so se med samim usposabljanjem stopnjevale od urjenja osnovnih postopkov na območju Bohinjske Bele, tehničnih aktivnosti na območju Julijskih Alp, Jezerskega do zaključne vaje na območju Jelovice. Naši vojaki so jim prikazali reševanje v gorah in opremo, ki jo pri tem uporabljajo. Po besedah britanskih inštruktorjev je bilo urjenje na kakovostni ravni, poleg tega so bili zadovoljni, ker so lahko uporabljali svoje orožje. Še posebej všeč jim je bila naša dežela, in je zelo primerna za takšna usposabljanja (teren, visoke gore).

- **Leto 2004**

Od 9. do 13. februarja je v Jaci v Španiji potekalo letno srečanje IAMMS. Udeležilo se ga je 6 pripadnikov GORŠ SV, tema srečanja pa je bila bojno delovanje voda na plazovitem gorskem območju. Gorske šole so pripravile teoretične predstavitve in praktičen prikaz na terenu. Na srečanju so se sestali tudi načelniki vojaških gorskih šol, ki obravnavajo pobude za skupne dejavnosti, preverili so izvajanje skupnih nalog na različnih področjih in se pogovarjali o novih članicah. Neobvezni del srečanja je bil predstavitev dela, novosti in posebnosti vojaške gorske šole gostiteljice. Konec februarja je v okviru GORŠ SV potekal tudi tečaj za medicinske sestre in zdravstvene tehnike v okviru tečaja gorništvu in alpinizma.

Konec maja je na enotedensko usposabljanje na Češko odpotovalo 29 pripadnikov Šole za častnike v okviru letnega programa sodelovanja med SV in češko vojsko. Poleti 2004 pa je na podlagi letnega načrta o dvostranskem sodelovanju med slovenskimi in belgijskimi oboroženimi silami PDRIU gostilo pripadnike kraljeve vojaške akademije (42 kadetov in 10 inštruktorjev). To srečanje je bilo že četrto zapored, v njem pa sta poleg PDRIU sodelovali tudi GORŠ SV in Šola za častnike. Z njihovo pomočjo so kadeti spoznavali tehniko in taktiko bojevanja v gorskem svetu na širšem območju Pokljuke, Jelovice, Soriške planine, Bohinjske Bele in Julijskih Alp. Preizkusili so se v patroljnem teku, saniteti, streljanju, plezanju, premagovanju vodnih ovir, bojevanju v visokogorju itd. Tri dni so taborili v gozdu, povzpeli so se na Malo Mojstrovko in Triglav. Belgijski inštruktorji so povedali, da se bo ta generacija poleg urjenja v gorah v Sloveniji v prihodnje usposabljala še v delovanju v puščavskem okolju v Maroku in v Beninu se bodo urili v džungli. Slovenska Šola za častnike pa je konec meseca odšla na enajstdnevno usposabljanje v Belgijo. Spoznali so bojno plavanje, premagovali naravne ovire, plezali čez stene in po deblih, premagovali jarke (Milavec 2004, 22).

Slika 4.11: Mednarodna zasedba na Triglavu

Vir: Gorska šola (2008).

Na interni razpis SV za prvo alpinistično odpravo se je leta 2004 prijavilo 26 kandidatov. Ta odprava je planirana v obdobju od 1. decembra 2005 do 31. januarja 2006, cilj pa je opraviti zahteven vzpon, in sicer pristopiti na neosvojen vrh in prečiti celinski led (Šket 2004, 16). S Patagonskimi gorami se končujejo južnoameriški Andi, kjer se vrhovi dvignejo nad 3000 metrov, glavna značilnost pa je slabo vreme z veliko padavinami. Poleg vremena so največja nevarnost razpoke v ledeniku. Za plezanje so izkoristili zaledenele slapove, v letu 2005 pa so jih čakali zahtevnejši pohodi v Julijskih Alpah in usposabljanje v Chamonixu v Franciji. Med pripravami je zelo pomembno oblikovanje trdnega kolektiva, z opremo, ki jo bodo vzeli s sabo, pa bodo zagotovili samooskrbnost odprave.

- **Leto 2005**

Februarja 2005 se najprej dvočlanska odprava GORŠ SV udeleži srečanja IAMMAS v Jerichu v ZDA. Srečanje se je izvajalo na dveh ravneh: srečanje načelnikov ter pripadnikov gorskih šol z različnimi dejavnostmi, kot so ledeno plezanje, plezanje v kopni steni in turno smučanje. To leto je ZDA tudi postala polnopravna članica IAMMS. GORŠ SV je sodelovala v tehnični skupini pri projektu poenotenega priročnika o gorništvu za vse članice združenja.

V letu 2004 so se pričele priprave na odpravo »Patagonija 2005«. Sredi marca 2005 so se kandidati že četrtič zbrali na skupinskih pripravah. Septembra so nadaljevali urjenje v Chamonixu v Franciji, kjer so se najprej srečali z enim od tamkajšnjih ledenikov. Večji del dneva so izkoristili za plezanje in gibanje po ledeniku. Med tem časom so bili na usposabljanju tudi gorski vodniki nemške vojaške gorske šole iz Mittewalda in britanski marinci.

Poleti 2005 pa so bili zopet na usposabljanju kadeti Kraljeve vojaške akademije belgijskih oboroženih sil. Slovenska Šola za častnike gosti Belgijce že petič zapored. Kadeti so se skupaj s slovenskimi kolegi urili v gorništvu, jamarstvu, taktiki bojevanja v visokogorju in premagovanju vodnih ovir. Istočasno pa je bila na usposabljanju v Belgiji skupina 15 kandidatov Šole za častnike. Potrebno je omeniti, da se v letu 2005 začne GORŠ ukvarjati z ustanovitvijo Centra odličnosti za gorsko bojevanje.

- **Leto 2006**

Na začetku leta se je odvijal nadaljevalni tečaj gorništvu v okviru GORŠ SV, na katerem je bilo udeleženi 7 pripadnikov SV in 3 pripadniki slovaške vojske. Namen tega tečaja je, da se po štiritedenskem zimskem urjenju tečajniki lahko samostojno gibljejo v visokogorju v vseh letnih časih, saj je na tem tečaju gorništvu največji poudarek na nevarnostih v zimskem času in uporabi gorniške opreme. Pripadniki slovaških oboroženih sil so bili z organizacijo zelo zadovoljni, povedali so, da podobne tečaje organizirajo tudi pri njih, vendar brez turnega smučanja. Drugače pa so taka usposabljanja koristna za izmenjavo izkušenj glede načina dela in uporabe različne opreme. V letu 2006 je GORŠ SV prenovila tečaje na takšno obliko, kot so omenjeni v prvem poglavju.

Konec maja se je 8 članov alpinistične odprave SV odpravila na Aljasko. SV je prvo alpinistično odpravo načrtovala v južnoameriško Patagonijo, vendar je bila odpovedana. Njihov nov cilj je bil vzpon na najvišji vrh Severne Amerike, 6195 metrov visok Mount McKinley, in nato smučanje z vrha. Člani odprave so želeli preizkusiti svojo usposobljenost v gorniških veščinah v najzahtevnejših pogojih, pridobiti dragocene izkušnje za delovanje v ekstremnih terenskih in vremenskih pogojih, preveriti opremo ter standarde in dodatne prehranske izdelke. Najpomembnejša naloga pa je bila seveda promocija SV in gorništvu nasploh (Šket 2006b, 15-16).

Poleti in zgodaj jeseni se pripadniki različnih enot SV odpravijo na gorske ture in pogosto za pomoč oz. vodenje pokličejo GORŠ SV. Leta 2006 so spremljali pripadnike Centra za usposabljanje Vipava, obrambne atašeje, Poveljstvo za podporo. Od 30. oktobra do 17. novembra so se pripadniki GORŠ SV udeležili tečaja bojevanja v gorskem svetu v avstrijski pehotni šoli v Saalfeldnu. Tega mednarodnega tečaja, ki je bil združen z usposabljanjem podčastnikov avstrijske vojske in čete 25. lovskega bataljona iz Celovca, se je poleg slovenskih udeležilo še 9 pripadnikov vojsk iz Jordanije, Pakistana, Romunije in Hrvaške. Prvi teden je bil

poudarek na tehničnem delu (uporaba opreme, vrhna tehnika, reševanje, teoretične vsebine iz taktike), naslednja dva tedna pa na taktičnem usposabljanju. Že med tečajem in na zaključni analizi so bile navedene ugotovitve, ki so koristne izkušnje tudi za SV:

- odlična psihofizična pripravljenost za bojevanje v gorskem svetu je nujna, nezadostna pripravljenost poveljnika pomeni, da ne bo sposoben voditi svoje enote ali pa bodo vojaki vodili njega;
- praktično znanje iz orientacije je pogoj, da v gorskem svetu nalogo opravimo pravočasno in v celoti;
- tretji pogoj je ustrezno tehnično znanje, ki omogoča hiter prehod čez zahteven teren;
- hoja z orožjem in bojno opremo je veliko zahtevnejša kot običajen pohod;
- v visokogorju so težave zaradi velike teže opreme in omejene količine streliva (Kuhar 2006b, 21).

Naši pripadniki so ugotovili, da je na področju razvoja taktike gorskega bojevanja avstrijski Center za gorsko bojevanje eden izmed vodilnih šol v Evropi.

- **Leto 2007**

V začetku leta 2007 je bil objavljen članek, da bo GORŠ SV postala Center odličnosti za gorsko bojevanje, v okviru katerega bo pridobila certifikat zveze NATO. To je potrdil tudi minister za obrambo Karl Erjavec, ki se je mudil v Bohinjski Beli. Pripadniki SV so jima predstavili vajo reševanja in dokazali, da so veliki profesionalci, nekateri med njimi tudi vrhunski alpinisti.

Začetek julija je 18. generacija Šole za častnike gostila kolege z Vojaške akademije Brno na Češkem. Skupno mednarodno urjenje je potekalo v tehnikah napada in obrambe v gorah. Po uvodnih formalnih predstavitev so kandidati namenili čas druženju, navezovanju stikov in obnavljanju angleškega jezika. Urjenje je potekalo v narodnostno mešanih dvojicah. Začeli so s streljanjem na strelišču, ki je bilo namenjeno spoznavanju oborožitve SV, kasneje so plezali, prečkali sotesko in se spuščali z višine. Naslednje dneve so se urili v napadu in obrambi na utrjenih točkah nad Soriško planino in odšli na Triglav. Pri tem so ugotovili, da je pri bojevanju v zahtevnem gorskem svetu kar veliko posebnosti, ki jih morata izvajalec obrambe in napadalec upoštevati. Kandidati v poveljniških vlogah pa so imeli težave s poveljevanjem v razmerah, saj so imeli zaradi adrenalina probleme pri uporabi tujega jezika (Miklavc 2007, 12).

V GORŠ vsa leta intenzivno sodelujejo s tujimi oboroženimi silami, saj je mednarodno sodelovanje eno izmed težiščnih nalog. Leta 2007 so z Nizozemci izvajali taktiko gorskega bojevanja, sodelovali so s češkimi in makedonskimi vojaki, konec leta pa so se italijanski karabinjerjev s slovenskimi gorniki urili predvsem v helikopterskem reševanju.⁶ V Slovenijo je prišlo 8 italijanskih pripadnikov, ki delujejo v Dolomitih v Centru za usposabljanje karabinjerov.⁷ Leta 2006 so bili pripadniki GORŠ SV vabljeni v Val Gardeno na skupno usposabljanje, letos pa so prišli na Bohinjsko Belo. Italijani so povedali, da sodelujejo tudi s Španci, Francozi in z drugimi. Take oblike sodelovanja so koristne pri skupnih reševanjih, pohvalili so slovensko opremo. Ob morebitni večji nesreči bi lahko reševali skupaj glede na to, da smo sosednji državi. Kasneje je zopet omenjena verifikacija centra odličnosti, ki jo bo NATO opravil v letu 2008, kjer bodo potrdili programe in način dela ter preverili znanje angleščine zaposlenih in način prenosa znanja na druge.

- **Leto 2008**

Začetek leta sta se 2 pripadnika GORŠ SV udeležila tečaja zimskega bojevanja, ki ga vsako leto organizira Center odličnosti za zimsko usposabljanje v Elverumu na Norveškem. Tečaj je znan po tem, da je fizično in psihično zelo zahteven predvsem zaradi dolgotrajnih naporov v mrazu z veliko opreme, prenočevanja na prostem ob pomanjkanju spanca tudi po 8 noči zapored. Cilji tečaja zimskega bojevanja so osvojiti temeljna znanja, ki jih kandidati potrebujejo za inštruktorja in svetovalca za zimsko bojevanje, usposobiti kandidate za bojno delovanje v mrazu in snegu ter prepoznavanje prednosti zimskega bojevanja in usposobiti kandidate za preživetje, premičnost in vodenje v zimskih razmerah. Urjenje se je začelo z devetdnevним terenskim usposabljanjem, kjer so preverjali sposobnosti orientacije, vzdržljivosti, topografije, bivakiranja, se pravi večšine preživetja v arktičnih razmerah. Pri tem sta najpomembnejši kvalitetna obleka in obutev, saj so morali preizkusiti tudi ledeno mrzlo vodo številnih norveških jezer. V drugem delu pa so kandidati pridobljeno znanje nadgradili z urjenjem taktičnih postopkov na ravni voda. Predvsem so spoznavali problematiko, možnosti in omejitve zimskega bojevanja. Taktični del tečaja so začeli na strelišču, prikazu pa je sledilo dvodnevno usposabljanje izvidovanja s težiščem na

---

⁶ Helikoptersko reševanje je zelo zahtevno, zato mora reševalec letalec prej pridobiti vse licence, torej mora imeti opravljen tečaj vojaškega gorništvā, vojaškega alpinizma in vojaškega reševanja, nato pa sledi tečaj helikopterskega reševanja, najvišji opravljen tečaj in s tem pridobljen naziv v SV na področju gorništvā pa je tečaj za vojaške gorske vodnike. Letalci reševalci po opravljenem izpitu vsako leto obnavljajo licence s preverjanjem postopkov, in sicer vstopanje in izstopanje iz helikopterja, usmerjanje helikopterja, komunikacijo s helikopterjem, reševanje z vitlom neposredno s tal ali s pomočjo teleskopske palice. Predpisi na tem področju so zelo strogi, pomembni so redni zdravniški pregledi. Veliko sodelujejo z Gorsko reševalno službo. V GORŠ je 7 pripadnikov usposobljenih za reševanje s helikopterjem (Kuhar 2007).

⁷ Karabinjerji so italijanski orožniki, ki skrbijo za gorsko reševanje, usposabljanje svojih pripadnikov za gorsko reševanje, red in varnost na dolomitskih smučiščih ter reševanje s teh smučišč.

opazovalnici (preučevanje karte, načrtovanje, prikrievanje sledi). Izkušnje, ki so jih pridobili kandidati, so bile res neprecenljive, saj se je splačalo 6 tednov preživeti na mrzlem severu. Pomembna so bila spoznanja o praktičnih veščinah, postopkih in opremi, najbolj zanimive pa so bile reakcije in sposobnosti človeka v polarnih razmerah (Kuhar 2008b, 32–33).

V začetku leta je na območju Polovnika (Julijske Alpe) potekalo urjenje inštruktorjev GORŠ SV. Poudarek je bil na seznanjanju z obvladovanjem situacij v mrazu. Poveljujoča inštruktorja, ki sta bila na urjenju na Norveškem, sta jim opisovala svoje izkušnje in prigode, ki se ne morejo primerjati s slovenskimi razmerami. Začetek marca se je na Pokljuki odvijal mednarodni zimski tabor podčastnikov NATA in Pfp. Tabora se je udeležilo 16 podčastnikov iz partnerskih oboroženih sil iz Makedonije, Hrvaške, Avstrije in Češke. Udeleženci so izvedli praktično usposabljanje iz osnov vojaškega gorništv, sodobnega vodenja in postopkov na kontrolni točki. Podčastniki so si izmenjali izkušnje o vlogi podčastnika na operacijah kriznega odzivanja.

Spomladi 2008 se je 59 pripadnikov sil za hitro posredovanje češke vojske udeležilo štirinajstdnevnega urjenja na Pokljuki. Tečaj je obsegal vse ključne sestavine gorniškega znanja na osnovni ravni, s poudarkom na zimskem gorništvu. Po uvodni predstavitvi tečaja in preizkusu gorniške opreme so začeli uvodno spoznavanje prvin alpskega smučanja, nadaljevali so s turnim smučanjem. Čehi so bili s prikazanim zadovoljni, pohvalili so izkušnost slovenskih inštruktorjev.

Junija 2008 sta se 2 pripadnika GORŠ SV udeležila tečaja vojaškega gorništv za kandidate šole za podčastnike v Chamonixu. Izhodiščna točka pohodov je bila koč na ledeniku »Tour de Chamonix«. Po celodnevni hoji je vedno sledilo še plezanje v ledu. Predstavili so jim nevarnosti na ledeniku in načine gibanja po njem. Okolje v katerem so se znašli je resnično ustvarjalo pogoje za razvoj dobrih poveljnikov, ki bodo sposobni delovati v stresnem okolju z realnimi nevarnostmi. Tečaj je bil naporen in strokovno na zelo visoki ravni.

Tudi to leto se je šest Slovencev udeležilo švicarskega tekmovanja »Patrouille Des Glacieres«. Za GORŠ SV je sodelovanje na takšnem tekmovanju dodana vrednost k njenemu delu in prispevek za doseganje odličnosti, saj tekmovalci pridobijo dragocene izkušnje. Izkušnje prenašajo v programe urjenj GORŠ SV in na ta način pripravljajo kandidate na najtežje razmere. Na začetku leta 2009 pa je že izšel razpis za nadaljevalni tečaj vojaškega gorništv, na katerem je na voljo 20 prostih mest za pripadnike SV in 10 za pripadnike tujih oboroženih sil. Na koncu pa

ne smemo pozabiti na vojaški tabor, ki ga že od leta 2000 skupaj s PDRIU organizira Fakulteta za družbene vede. Pri tem jim vsako leto pomagata GORŠ SV in 132. gorski bataljon s svojimi kapacitetami na Bohinjski Beli.

5 Center odličnosti SV

Oktobra 2004 je bil na obisku poveljnik ACT admiral Giambastiani, ki mu je bila predstavljena možnost, da bi GORŠ SV prerasla v Center odličnosti. Na podlagi tega obiska je bila naslednje leto formirana delovna skupina za formiranje tega centra, na obisku pa je bil tudi podpolkovnik Tinker, ki je predstavil koncepte in proces akreditacije.

5.1 Poveljstvo za preoblikovanje (ACT)

Vojaška struktura NATA s sedežem v Bruslju je sestavljena iz dveh delov:

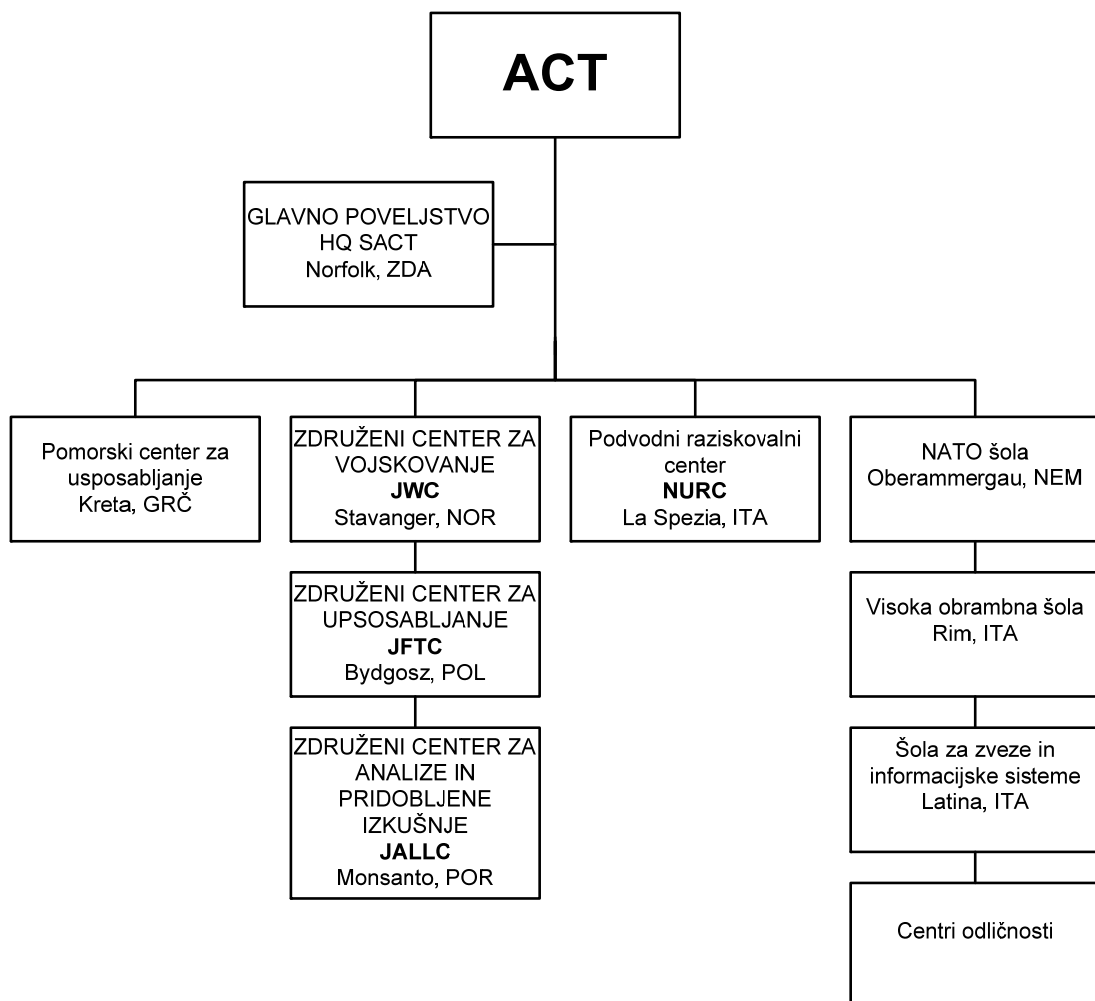
- Poveljstvo za operacije (ACO) s sedežem v Monsu (Belgija),
- Poveljstvo za preoblikovanje (ACT) s sedežem v Norfolku v ZDA.

Za moje nadaljnje delo je pomemben ACT, v katerega spadajo Centri odličnosti NATA. Na vrhu v Pragi leta 2002 je prišlo do reorganizacije poveljstva NATA na sedanji dve poveljstvi. ACT v NATU predstavlja vodilnega zastopnika za spremembe, ki omogočajo stalno izboljšavo vojaških zmogljivosti, skuša povečati vojaško interoperabilnost, ustreznost in učinkovitost zavezništva. Osredotoča se na področja usposabljanja in izobraževanja, razvoja, celovitega pristopa, eksperimentiranja, pa tudi raziskav in nove tehnologije. ACT skrbi za ustrezno podporo NATO-misijam in operacijam, vodi transformacijo vojaškega dela, izboljšuje odnose, interakcije in sodelovanje s svojimi partnerji, z državami in mednarodnimi organizacijami (ACT 2008). ACT je za izvajanje poslanstva neposredno odgovoren Vojaškemu komiteju zveze NATO. Poslanstvo ACT je opredeljeno v desetih točkah:

- Prispevati k vzdrževanju miru, varnosti in ozemeljske celovitosti članic zavezništva.
- Izvajati operativne analize na strateški ravni.
- Identificirati potrebe, določiti prioriteto za doseganje večjih zmogljivosti, zadostiti potrebam po interoperabilnosti ter oblikovati enoten proces obrambnega načrtovanja.

- Sodelovati s poveljnikom zavezniških sil v Evropi pri integraciji in sinhronizaciji preoblikovanja.
- Raziskovati koncepte delovanja, predstaviti razvojne doktrine, izvajati eksperimente in podpirati raziskovanje in uvajanje novih tehnologij.
- Zagotoviti standardizirane in kakovostno preoblikovane zmogljivosti.
- Upravljati s skupnimi viri NATA.
- Ustvariti in vzdrževati postopke, ki bodo zagotovili kontinuirano prilagajanje organizacije, konceptov, virov.
- Izvajati izobraževanje in usposabljanje za potrebe procesa preoblikovanja.
- Podpirati zahteve SACEURE (Vrhovni poveljnik zavezniških sil za Evropo) na področju vaj (Pešec 2005, 18–21).

Grafikon 5.1: Sestava ACT

Vir: ACT (2008).

V ACT spadajo različni centri, agncije, šole, centri odličnosti ... Nekateri od njih so neposredno podrejeni ACT (JWC, JFTC, NURC, JALLC), z drugimi pa sodeljujejo le pogodbeno. Podrobnosti teh členov ATC ne bom analizirala, ker so za GORŠ SV pomembni le Centri odličnosti.

5.2 Centri odličnosti NATO

Temeljna ideja o delovanju CO je izkoriščanje tako imenovanih »nišnih zmogljivosti« posameznih držav, ki bodo dostopne vsem članicam, partnerskim državam in mednarodnim organizacijam. Pobuda o oblikovanju CO temelji na potrebah po preobrazbi zavezniških sil, povečanju specifičnih zmogljivosti in kvalitetnejšem izkoriščanju obstoječih kapacitet in zmogljivosti posameznih članic. CO se financirajo na državni ravni oz. več držav skupaj in so skladne s prizadevanjem NATA. Delujejo po NATO-standardih, pri čemer se vzpodbujajo predlogi za napredek doktrin, procedur in standardov. Ti centri pomagajo poveljnikom oz. njihovim enotam v okviru NATA in PfP k izboljšanju interoperabilnosti, zmogljivosti, razvoju, doktrinam, izkušnjam, strokovnem znanju in potrjevanju prihodnjih konceptov. Skupaj z izobraževalnimi institucijami ACT, NC3A («NATO Consultation, Command and Control Agency»–Agencija za posvetovanje, poveljevanje in kontrolo) v Hagu in RTO («Research & Technology Organization»-Organizacija za raziskave in tehnologijo) v Parizu dajejo velik in pomemben del pri transformaciji zveze NATO. V okviru NATA trenutno deluje osem CO, devet pa jih je še v fazi akreditacije (ACT 2008).

Vsaka država, ki želi ustanoviti center odličnosti, se mora držati kriterijev akreditacije NATA. To je dokument, v katerem je zapisanih devet poglavij, ki državo vodijo do ustanovitve CO. Najprej je potrebno podati osnovo oziroma vzroke, zakaj NATO potrebuje tak center odličnosti. Naslednja stopnja je definiranje ciljev, ki jim sledi določitev področja delovanja. Tu se določijo merila ocenjevanja, kriterije, komisijo za postopek akreditacije. Potrebno je upoštevati doslednost, pravočasnost, zanesljivost storitev, ki morajo biti v skladu z NATO-standardi in predpisi. Sledijo temeljni kriteriji, ki dajejo osnovne usmeritve, ki jih mora upoštevati ponudnik za formiranje CO.

Tabela 5.1: Seznam CO NATA

1.	CO za združene operacije v zraku, Nemčija	USTANOVLJENE
2.	CO za boj proti terorizmu, Turčija	
3.	CO za pomorsko minsko bojevanje, Belgija/Nizozemska	
4.	CO za morske operacije, ZDA	
5.	CO za civilno-vojaško sodelovanje, Nizozemska/Nemčija	
6.	CO za zimsko usposabljanje, Norveška	
7.	CO za združeno kemično, biološko, radiološko in nuklearno delovanje, Češka	
8.	CO za analize in simulacije zračnih operacij, Francija	
9.	CO za poveljevanje in nadzor (C2), Nizozemska	V PROCESU AKREDITACIJE
10.	CO za združeno »kibernetsko« obrambo, Estonija	POGAJANJE O MEDNARODNEM SODELOVANJU
11.	CO za vojsko inženirstvo, Nemčija	
12.	CO za operacije v zaprtih in nizkih vodah, Nemčija	
13.	CO za obveščevalno dejavnost (»Human intelligence«), Romunija	ZAČETEK FORMIRANJA IN RAZVOJ KONCEPTA
14.	CO za improvizirana eksplozivna sredstva, Španija	
15.	CO za pomoč pri odstranjevanju eksplozivnih sredstev, Slovaška	
16.	CO za gorsko bojevanje, Slovenija	
17.	CO za vojaško medicino, Madžarska	

Vir: *Transformation network-Centres of Excellence* (2008).

- **NATO-zahteve:** CO delujejo kot katalizator NATO transformacije z razvijanjem in podporo razvoja, implemetacije novih pristopov, konceptov, strategij in doktrin za napredek operativnih zmogljivosti.
- **Zmogljivosti:** CO morajo zagotoviti zmogljivosti, ki jih ne zagotavljajo druge institucije v NATU, morajo biti v podporo transformaciji združenih in kombiniranih operacij v njihovih nišnih področjih delovanja.
- **Strokovnost:** na področju delovanja, kjer je delovni jezik angleščina.
- **Izobraževanje in usposabljanje:** zagotavljati morajo koordinirana izobraževanja in usposabljanja, ki so usklajena z ACT.
- **Varnost in varovanje:** zagotavljanje varnosti in varovanja po NATO-standardih.
- **Dostopnost za NATO.**
- **Povezljivost:** zagotavljati povezanost s podrejenimi institucijami, agencijami in državami zaveznicami in partnericami.

Poleg temeljnih kriterijev so določeni tudi dodatni kriteriji, ki vsebinsko natančneje opredeljujejo področja, ki jim morajo upoštevati CO. Sem spadajo promocija novih tehnologij in mrežnih zmogljivosti, raziskovanje konceptov, promocija razvoja doktrin, izvajanje raziskav in eksperimentov, promocija multinacionalnih prispevkov, vzpodbujanje štabne podpore različnih zvrsti, jasno izražene pomanjkljivosti v virih, zagotavljanje zadostnih, modernih, ustrezno vzdrževanih knjižnično-informacijskih sistemov, povezljivih z NATO-sistemi, lokacija blizu mednarodnega letališča, dostopnost z vlakom in glavnim cestnim omrežjem, koncept vključevanja osebja iz držav nečlanic NATA, članice NATA pa morajo imeti prednost pri izkoriščanju zmogljivosti CO. Ena od zadnjih stopenj je sama akreditacija, kjer je ostala tudi slovenska GORŠ SV. Ta del je že zelo specifičen, saj mora CO imeti določene programe, število zaposelnih, način dela, usposabljanja itd. V tem času so podana tudi že formalno pisna poročila ocenjevalne ekipe ACT. Predzadnja stopnja pa je samo ocenjevanje, kjer lahko ugotovijo, da CO še ni ustrezno snovan, zato mu dajo novo možnost, lahko pa mu odvzamejo proces akreditacije. Na koncu, ko gre država prosilka skozi vsa sita ACT, sledi sklep poveljstva o ustanovitvi CO.

Za svoje delovanje morajo CO imeti transformacijske sposobnosti doseganja ciljev ACT, operativne sposobnosti zagotavljanja služb, izobraževanja in usposabljanja za raznovrstne vojaške operacije, organizacijsko strukturo za razvoj združenega pristopa, preglednost delovanja med CO in ACT (NATO postopki akreditacije CO 2004, 1–5).

5.3 Center odličnosti za gorsko bojevanje

GORŠ SV ima že večletne izkušnje na področju usposabljanja tujih oboroženih sil na področju gorskega bojevanja. Naša dežela je pretežno gorata država, zato imajo veliko izkušenj na področju delovanja v težje prehodnih predelih. Prav tako pa imamo dolgoletno gorniško in smučarsko tradicijo, ki nas uvršča v krog alpskih narodov. COGB predstavlja enkratno priložnost za SV na mednarodni ravni. Želja ustanoviteljev je, da bi v centru v različnih oblikah delalo do 20 % civilnih oseb iz akademskih krogov in različnih strokovnjakov s tega področja. Za fakultete pa bi bila to priložnost za sodelovanje v različnih razvojnih projektih. V minulem desetletju so vzpostavili in vzdržujejo kvalitetne odnose z različnimi civilnimi ustanovami in s prebivalci na gorskem področju.

Leta 2004 je vodstvo SV predstavilo možnost za formiranje COGB. Leto kasneje je bil na obisku v Sloveniji predstavnik ACT, ki je predstavil koncepte in proces akreditacije. Proces razvoja COGB je sestavljen iz štirih faz, kjer vsaka traja približno eno leto. Leta 2006 se je začela prepodreditev GORŠ SV iz Centra za usposabljanje v PDRIU, izdelala se je nova formacija in začelo se je popolnjevati GORŠ SV. Leta 2006 so začeli z izdelavo priročnika Taktika gorskega bojevanja, konec leta je bil izveden začetni tečaj gorskega bojevanja, prav tako je bil izveden proces verifikacije dopolnjenih programov tečajev bojevanja v gorskem svetu. GORŠ je predstavila Dopolnitev koncepta CO in MOU. V drugi fazi leta 2007 so formirali poveljstvo GORŠ, izdelali elaborat za formiranje COGB in začeli iskati strateškega partnerja (tuje gorske šole). Tudi znotraj GORŠ SV so morali izvesti interno verifikacijo, zagotoviti so morali materialne pogoje za delovanje, prvič pa so organizirali tečaj PWP za gorsko bojevanje. Znotraj IAMMS so na Bohinjski Beli organizirali konferenco o gorskem bojevanju in začeli izvajati jezikovno, tehnično in taktično usposabljanje uslužbencev GORŠ SV. Tretja faza pa poteka letošnje leto, ko je potrebno izvesti proces akreditacije. GORŠ SV mora zagotoviti kadrovske in materialne pogoje za doseganje kriterijev COGB, podpisati sporazum z ACT (MOU) in Tehnični sporazum. V letu 2009 je planirano, da COGB prevzame vlogo in nalogo v celoti, vendar mora še zaposliti strokovnjake iz partnerskih držav in izvajati aktivnosti in programe v skladu z interesi SV in usmeritvami ACT.

Proces akreditacije poteka po NATO-dokumentu IMSM-0416-04, ki je bil predstavljen v poglavju o CO NATA. COGB mora najprej doseči zadostno kompetentnost na področju gorskega bojevanja, kjer so zaželeni ustrezni kriteriji. Proces ocenjevanja se bo začel z ustanovitvijo COGB, ki mu bo po določenem času sledilo interno ocenjevanje osebja. Nato bo skupina za akreditacijo obiskala COGB in izpeljala formalno ocenjevanje, če bo potrebno, bo izdala tudi priporočila za dopolnitev. Poveljstvo ACT bo poslalo rezultate ocenjevanja in priporočilo vojaškemu poveljstvu NATA, da ta izda soglasje za delovanje. V procesu akreditacije se morajo izdelati naslednji dokumenti: Koncept COGB, MOU (Mednarodna pogodba med COGB in NATO) in Tehnični sporazum.

5.3.1 Načrti in programi usposabljanja

SV ima na področju gorskega bojevanja visoko usposobljene pripadnike, med njimi poklicne gorske vodnike z mednarodno licenco in inštruktorje. Ti so razpršeni po različnih poveljstvih in enotah. SV ima več kot 150 pripadnikov, ki so si pridobili enega ali več strokovnih nazivov na področju vojaškega gornišva. Večina teh ima nazive vojaškega alpinista, gornika, za potrebe centra pa potrebujejo več specialistov z znanjem o gorskem bojevanju in preživetju v gorskem svetu. Takšno stanje še ne zagotavlja pogojev za normalen začetek dela COGB. Od leta 1999 ima GORŠ SV izdelane Načrte in programe, na podlagi katerih izvajajo usposabljanje. Ti so namenjeni predvsem posameznikom, ki si želijo pridobiti dodatno strokovno znanje s področja tehnike in taktike bojevanja v gorskem svetu. Največ kandidatov je zaključilo začetni tečaj gornišva. V letu 2005 so pričeli s poskusno izvedbo začetnega tečaja gornišva in bojevanja do nivoja voda, leta 2006 pa s tečajem preživetja za pilote. Večina usposabljanj za pripadnike tujih enot pa se izvaja po posebnih prirejenih programih. S formiranjem COGB se bodo morali tečaji posodobiti in prilagoditi tečajnikom glede na njihove potrebe (Kuhar 2006a).

5.3.2 Pogoji za delo

Na področju infrastrukture so izpolnjeni vsi potrebni pogoji za začetek delovanja COGB. Trenutna lokacija ponuja dovolj velike kapacitete za nemoteno delovanje centra. V neposredni bližini sta na razpolago plezalni poligon in strelišče. Dodatne možnosti ponuja center na Pokljuki, mogoča pa je tudi občasna uporaba drugih objektov v gorskem svetu. Osrednje

vadbišče predstavlja gorski svet, kjer je potrebno upoštevati pravila, še posebej v Triglavskem narodnem parku. Pri pogojih za delo je potrebna tudi oprema, ki jo potrebujejo tečajniki pri usposabljanju. COGB bo glede na razpoložljivo stanje GORŠ SV potreboval še nekaj dodatne specialistične gorniške opreme za gibanje v najtežjih razmerah.

Za učinkovito usposabljanje so potrebna tudi razna učna gradiva, knjige, publikacije. Od leta 1998 naprej so v GORŠ SV izdelali učno gradivo v tiskani obliki in na filmih (VHS, DVD), in sicer:

- priročnik Vojaško gornišstvo v slovenščini in angleščini,
- priročnik Taktika bojevanja v gorah v slovenščini,
- 8 učnih filmov v slovenščini, od tega štirje v angleščini,
- 2 predstavitvena filma v slovenščini in angleščini.

Filmsko gradivo uporabljajo tudi v tujini (Švica, Velika Britanija, Kanada), učni filmi iz serije »Znamo-zmoremo« so uradno učno gradivo na Fakulteti za šport v Ljubljani (Kuhar 2006a, 20–22).

5.3.3 Predlog koncepta COGB

COGB bo moral slediti konceptom ACT. Odprt bo moral biti za NATO in PfP-države, sodelovati z drugimi partnerskimi nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami. Prizadevati si bo moral za dodano vrednost brez podvajanja nove kvalitete, skladno z NATO-prizadevanji. Infrastruktura in stroški obratovanja bodo financirani iz nacionalnih in multinacionalnih virov, osebje COGB bo prihajalo iz Slovenije in ostalih NATO-držav. Pri delu bo moral upoštevati NATO-standarde in spodbujati razvoj novih pristopov in doktrin, procedur in standardov na strokovnem področju vojaškega gornišstva. COGB si bo moral postaviti jasna razmerja in pristojnosti med Slovenijo, ACT in ostalimi partnerji.

5.3.3.1 Poslanstvo in naloge

COGB bo moral biti formiran na področju razvoja taktike bojevanja v gorskem svetu, kjer bo pobudnik, katalizator in nosilec razvoja na tem strokovnem področju. S posredovanjem znanj bo

COGB ponudil odgovore na sodobne varnostne izzive v gorskem okolju kjer koli na svetu. Njegovo poslanstvo bo:

- preučevanje bodočega operativnega okolja (gorski svet in operacije znotraj tega okolja);
- preučevanje novih konceptov, doktrin, organiziranosti in zmogljivosti;
- testiranje novih sredstev in tehnologij;
- izvajanje in podpora raziskovanj;
- sodelovanje pri definiranju standardov NATO za zmogljivosti in vire;
- izvajanje izobraževanja in usposabljanja (Kuhar 2006a, 25).

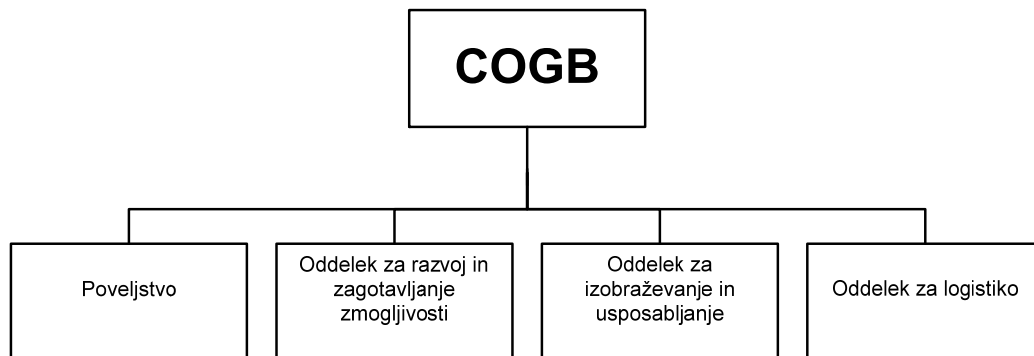
COGB bo namenjen usposabljanju oz. izvajanju izobraževanja na tečajih, seminarjih, konferencah, mobilnih evalvacijskih skupinah in skupinah za urjenje. Izdajal bo razne publikacije in organiziral delovne skupine, vojaško-smučarske alpinistične odprave (promocija in testiranje opreme), preizkušal nove koncepte in procedure. Programe za tečaje bodo izdelali in izvajali v skladu z usmeritvami ACT. Tečaji bodo namenjeni pridobivanju veščin in znanja s področja preživetja in delovanja v gorskem svetu, vključno z načrtovanjem in izvedbo bojnih nalog v gorskem svetu. Tečaji bodo razdeljeni na specialistične tečaje za posameznika in enote. Zahtevnost in dolžina tečaja bo prilagojena zahtevam enot in območju, kjer se predvideva njihova angažiranost. Usposabljanje v visokih gorah in na ledenikih se bo izvajalo v sodelovanju s tujimi gorskimi šolami. Seminarji bodo namenjeni dopolnilnemu izobraževanju, predstavitvi novosti itd. Za distribucijo novih znanj je potrebno zagotoviti zmožljiv informacijski sistem za možnost hitrega prenosa informacij. COGB bo odgovoren, da na svojem strokovnem področju skrbi za programe usposabljanj in izobraževanj, za strokovne ekspertize, načrte, publikacije in kataloge znanj.

5.3.3.2 Organizacija

COGB bo neposredno podrejen PDRIU. Razmerja z ACT pa se uredijo na podlagi MOU. ACT ni v neposrednem poveljevalnem razmerju s COGB, vendar med njima poteka stalna koordinacija dela. Predvideva se, da bo v COGB poleg pripadnikov SV in strokovnjakov iz vojsk držav članic NATO delovala še skupina civilnih strokovnjakov. Sama sestava COGB bo

temeljila na štirih stebrih, in sicer doktrini in razvoju, izobraževanju in usposabljanju, izkušnjah in podpori. Predvidena sestava COGB je prikazana v diagramu na naslednji strani.

Grafikon 5.2: Sestava COGB

Vir: Kuhar (2006a, 30).

Oddelek za razvoj in zagotavljanje zmogljivosti je steber za razvoj, razdeljen bo na tri dele (razvoj taktike, tehnike in opreme). Preučevali bodo bodoča operativna okolja, razvijali nove koncepte in doktrine, na področju gorništvja eksperimentirali z novimi sredstvi in tehnologijami ter izvajali in nudili podporo raziskovalnim procesom na področju gorništvja. Oddelek bo sodeloval z mobilnimi evalvacijskimi skupinami in pri definiranju standardov NATA za zmogljivosti in vire. Oddelek za izobraževanje in usposabljanje bo nosilec prenosa znanj in veščin na uporabnike COGB. Oddelek za logistiko bo odgovoren za osnovno logistično zagotovitev delovanja. Pri tem je potrebno poudariti, da celovito logistično zagotovitev zagotavlja njegovo nadrejeno poveljstvo.

Center bo sodeloval z različnimi enotami, organizacijami in institucijami znotraj SV, NATOM, civilnimi institucijami in partnerskimi državami. V pomoč COGB pa bodo tudi civilne ustanove, zlasti Planinska zveza Slovenije (strokovno usposabljanje), Združenje gorskih vodnikov Slovenije, Gorska reševalna služba ter znotraj Univerze v Ljubljani Fakulteta za šport in Medicinska fakulteta. Pri tem pa ne smemo pozabiti tudi na sodelovanja s proizvajalci opreme (Elan, Alpina). V mednarodnem krogu sodelovanj pa je na prvem mestu NATO s svojimi agencijami, šolami in članicami te organizacije. Sodelovanje bo potekalo znotraj ACT pri procesu akreditacije, formiranju in koordiniranju nalog ter delovanju centra. Od leta 1999 je GORŠ polnopravna članica IAMMS, zato bo tudi COGB v prihodnosti nadaljeval sodelovanje s to organizacijo in z drugimi vojaškimi gorskimi šolami.

6 Primerjalna analiza

V tem poglavju bom skušala umestiti GORŠ SV v mednarodno sfero gorskih vojaških šol in najti prednosti in slabosti njenega delovanja. V državah, kjer nimajo gorskega sveta, oborožene sile pošljejo svoje pripadnike na gorniška usposabljanja v države s tradicionalno razvitimi gorskimi šolami. Za državo ki ima gorski svet, ni nujno, da ima tudi gorsko vojaško šolo, ampak se gorniška usposabljanja izvajajo v različnih enotah (Belgija, skandinavske države, Hrvaška ...). Kjer pa te šole obstajajo, je odločitev posameznih držav o nalogah gorskih šol odvisna od zastavljenih ciljev in nalog, organiziranosti oboroženih sil, rentabilnega izkoriščanja virov, izkušenj in tradicije. Prvi del analize bo obsegal primerjavo usposabljanj in organizacijo med polnopravnimi članicami IAMMS.

Kot sem opazila je način dela v gorskih vojaških šolah zelo podoben. Prav tako je organizacija šole podobno razčlenjena. Vse šole imajo poveljstvo, strokovne oddelke (za izobraževanje in raziskovanje) in logistični oddelek. V državah z dolgoletno gorniško tradicijo (Francija, Švica, Italija) sta navadno organizacija in usposabljanje specifičnejša in dovršenejša. Te šole so navadno večje in znotraj njih deluje več strokovnjakov in inštruktorjev. V gorskih šolah je opaziti trend, da bodo tečaji vedno bolj specializirani in časovno krajši ter bolje strokovno podprti. Osnovni tečaji navadno trajajo do tri tedne (10–20 dni), nadaljevalni okrog enega meseca. Pri tej kategoriji ni bilo zaslediti posebnih odstopanj, razen Španije, kjer tečaji trajajo tudi do 3 mesece. Tečaji so razdeljeni na tehnične in taktične dele, vsaka država ima različen le poudarek na teh disciplinah.

Vsaka gorska vojaška šola ima svoje posebnosti oz. prednosti pred ostalimi. Nekatere države imajo znotraj šol gorske specialne enote (Švica, Španija), ki jih urijo za posebne gorske operacije. Ti so zadolženi za nujne operacije in pomoč v gorah. V Franciji, Italiji in Španiji v okviru gorske šole delujejo posebne športne enote, ki njihovim zimskim športnikom nudijo kvaliteten trening in finančno podporo. Sem spadajo alpinisti, alpski smučarji, biatlonci. Avstrijska šola je najbolj poznana po zelo kvalitetnem usposabljanju za gorske reševalce,

ameriška šola pa po fizično in mentalno zahtevnih urjenjih. Nemška šola je zelo močna na področju gorskega bojevanja, ker zelo poudarjajo sodelovanje s 1. gorsko divizijo. Švicarski sistem je precej specifičen. Poudarjeno imajo delo z gojenci vojaških šol in z naborniki gorskih enot. Če se zopet dotaknem same velikosti šol, tu odstopata Italija in Francija. Obe stojita na območju Mont Blanca, ki jim nudi idealne pogoje za delo. V italijanski šoli lahko opazimo manjši poudarek na taktičnih vsebinah, večjega pa na fleksibilnosti, osnovnih tehnikah in visoki specializaciji. Kot pa je bilo že omenjeno, šola bolj poudarja športno komponento. Vse šole pa se soočajo s problemom globalnega segrevanja in izginjanja najvišje ležečih ledenikov, ki nudijo najboljše pogoje za delo.

Že od samega začetka delovanja GORŠ SV hodijo v Slovenijo na usposabljanja pripadniki tujih enot. Z več državami ima oz. je imela SV podpisano bilateralno pogodbo o sodelovanju (Češka, Amerika, Belgija). Doslej je GORŠ SV na usposabljanjih gostila: Britance, Čehe, Slovake, Hrvate, Američane, Madžare, Belgijce, Francoze, Nemce, Makedonce, Avstrijce, Italijane, Nizozemce. Usposabljanje je v povprečju trajalo do dva tedna. Tečajniki so bili nameščeni v prostorih SV. Na začetku tečaja so za vse pripadnike tujih oboroženih sil organizirali preverjanje fizične pripravljenosti, jih nato seznanili z opremo, ki jo bodo uporabljali pri usposabljanju. Pred pričetkom usposabljanja je vedno podana možnost za predloge oziroma da tečaj izvedejo glede na želje pripadnikov tujih enot. Program se je spreminjal glede na letni čas, v katerem je urjenje potekalo. V zimskem času je imelo usposabljanje poudarek na alpskem in turnem smučanju. Prikazali so jim izdelovanje bivaka v snegu, plezanje v poledenelih stenah, reševanje izpod plazov itd. V suhih mesecih pa so imeli programi poudarek na dolgih pohodih v hribe s polno bojno opremo, na plezanju, streljanju, reševanju s helikopterjem, orientaciji itd. Poleg usposabljanja pa gorski inštruktorji vedno pripravijo tudi sprostitevni program. Za kulturni program pa poskrbijo s pohodom na slovenski ponos - Triglav - in z obiskom Kobariškega muzeja, v katerem je predstavljena 1. svetovna vojna. Z letom 1999 začne GORŠ SV z izvajanjem novih programov usposabljanj znotraj SV. Pri tem napredku pa ne izostanejo niti usposabljanja za tuje enote. Tečaji imajo vedno več taktičnih prvin oz. je večji poudarek na gorskem bojevanju (desanti, obramba, napad).

Prav tako imajo dolgoletno tradicijo tudi urjenja pripadnikov SV v tujih enotah oz. gorskih vojaških šolah. Nekajkrat so obiskali avstrijske kolege, ki so jim pokazali svoje načine reševanja izpod plazov in helikoptersko tehniko reševanja. Omenjeni so tudi obiski slovenskih vojakov na različnih mednarodnih vojaških vajah (Košuta 95, Esperia), ki so imele poudarek na delovanju v

gorah. Izvedli so prvo slovensko vojaško gorsko odpravo na ameriški Mount Mckinley in vsakoletno sodelovanje na švicarski vzdržljivostni tekmi »La Patrouille des Glaciers«. Konstantno pripadniki GORŠ SV obiskujejo usposabljanja v francoskem Chamonixu in drugih gorskih vojaških šolah. Več kot 10 let pa sodelujejo pri vsakoletnih srečanjih IAMMS, kjer si s svojimi kolegi izmenjajo izkušnje. Zanimiv je bil tudi obisk dveh pripadnikov GORŠ v Centru za zimsko bojevanje na Norveškem, kjer sta se udeležila zelo zahtevnega urjenja po njihovem programu.

6.1 Intervju

Intervju je potekal na Bohinjski Beli z namestnikom načelnika GORŠ SV. Zastavljena vprašanja so navedena kot priloga na koncu diplomske naloge, odgovori pa bodo podani v naslednjih stavkih. Za začetek sem namestnika načelnika prosila za oceno napredka GORŠ SV, saj sam deluje v njej že od ustanovitve. Pravi, da je napredek GORŠ SV velik: dvignila se je strokovnost v pripravah in izvajanju programov, povečali so število tečajev, izboljšali bojno in strokovno opremo. Velik poudarek dajejo predvsem strokovnosti in varnosti. Pri raziskovanju te tematike sem ugotovila, da GORŠ SV primanjkuje strokovnjakov, ki bi pomagali še k večji strokovnosti in razvoju, zato se je naslednje vprašanje nanašalo na to, ali ima GORŠ SV zadostno število strokovnjakov in na katerih področjih še vedno zaostajamo za ostalimi vojaškimi gorskimi šolami. Odgovoril je, da strokovnjakov ni nikoli zadosti, vendar GORŠ SV dela na tem, da bi usposobili večje število inštruktorjev, ki tvorno sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju programov. Pomanjkanje čutijo samo pri visoko strokovnem kadru, ki bi ga potrebovali za priprave in izvedbe konferenc, simpozijev ter pri izdelavi in načrtovanju projektov in testiranj. Glede na naloge GORŠ SV in kasneje COGB pravi, da morajo vzpostaviti tudi večji in permanentni kontakt s civilnimi izobraževalnimi institucijami doma in v tujini.

Ker pa je tema moje diplome mednarodno sodelovanje, nisem mogla mimo vprašanja, kako vidi GORŠ SV v mednarodni sferi, predvsem v primerjavi s članicami IAMMS. Namestnik načelnika pravi, da je GORŠ SV že sedaj enakovreden partner v vseh mednarodnih organizacijah po vprašanjih gorništvu. Ob ustanovitvi COGB bodo še boljši in strokovnejši sogovornik, pobudnik in nosilec aktivnosti po tematiki bojevanja v gorah.

V nalogi velik del obsega tudi COGB, zato sem ga prosila za komentar tega velikega dogodka za SV in Slovenijo nasploh. Pravi, da je ta dogodek velik korak za SV, ker bo v sklopu SV nastala organizacija, specializirana za gornišstvo in bojevanje v gorah, ki bo prenesla znanje SV na to področje. COGB bo imela možnost za prenos in pridobivanje znanja in seveda lepote Slovenije. V tej organizaciji se bodo zbirali podatki in strokovnjaki za bojevanje v gorah in prenašali svoje izkušnje in videnja skozi vse oblike usposabljanj. Vsa pridobljena znanja bodo v pomoč, vsem ki jim je bojevanje v gorah ena od nalog za izvajanje načrtovanih izkušenj.

Pri analizi in glede na zgornji intervju ugotovim, da je večina šol večjih od naše, vendar pa jo s sistemom usposabljanj lahko primerjamo z vsemi najboljšimi gorskimi vojaškimi šolami. Kar pa manjka GORŠ SV, je večja količina vrhunske opreme, za kar bo nujno morala poskrbeti ob ustanovitvi COGB. Prav tako bi GORŠ SV lahko bolj izkoriščala vrhunske športnike pri izvedbi usposabljanj, tako kot to prakticirajo Francija, Italija in Španija. Sloveniji ne manjka dobrih in vrhunskih športnikov, še posebej v zimskih športih, tako da bi bil to koristen nasvet. Prav naši tečaji v turnem in alpskem smučanju veljajo za zelo zahtevne in kvalitetne, tako da imajo tuji tečajniki velikokrat težave z učenjem. GORŠ SV bo morala še naprej razvijati tečaje za preživetje v gorskih razmerah ter narediti poudarek v gorskem bojevanju, kjer imamo glede na ugotovljeno premalo strokovnega kadra. Po besedah namestnika načelnika GORŠ SV sta ti dve dejavnosti tržna niša, s katero lahko prehitimo ostale vojaške gorske šole. Prav tako bi bilo potrebno poskrbeti za izboljšanje znanja tujih jezikov za uslužbenca GORŠ SV. Zelo razvito imamo tudi reševanje v gorah in helikoptersko reševanje. Z njima sodimo v sam svetovni vrh. Glede na kvaliteto in tradicijo ostalih večjih vojaških gorskih šol (nemške, francoske, avstrijske ...), bi morala GORŠ SV nuditi zanimivo, uporabno in strokovno usposabljanje, ki bi privabljal čim večje število tečajnikov.

Kaj SV pridobi z ustanovitvijo COGB? Tako kot že samo članstvo Slovenije v NATU nam tudi ustanovitev COGB znotraj Severnoatlantske organizacije odpre marsikatera vrata. SV je z delovanjem GORŠ SV pokazala, da je strokovna in lahko konkurira drugim vojaškim gorskim šolam. SV ima priložnost, da s pomočjo NATA in drugih sponzorskih držav ustanovi center, v katerem se bodo zbirala vsa najnovejša znanja, tehnologije, sredstva, izkušnje itd., ki bodo na razpolago NATU, Pfp-državam in drugim partnerskim nacionalnim in mednarodnim organizacijam. V primerjavi z GORŠ SV bo COGB izboljšala in nadgradila tečaje, imela bo boljše pogoje za preučevanje novih konceptov, doktrin, organiziranosti in zmogljivosti, saj bodo poleg vojaških zaposlovali tudi civilne domače in tuje strokovnjake. COGB bo izvajala večje

število tečajev, konferenc, seminarjev, izdajala bo publikacije, organizirala delovne skupine, alpinistične odprave. Programi GORŠ SV so postali preveč splošni, zato jih bo COGB specializirala. COGB bo preizkušala nove koncepte in procedure gorskega bojevanja. Za usposabljanje v razmerah, ki jih Slovenija ne nudi, pa ji bodo v pomoč partnerske države oz. tuje vojaške gorske šole. Ustanovitev nacionalnega COGB leta 2009 bo velik dogodek za SV, saj bo v njenem sklopu nastala specializirana organizacija za gornišstvo in bojevanje v gorah.

7 Zaključek

Kot pravi gospod Ručigaj: »Prvi nasprotnik vojaka v gorah je teren, drugi vreme in šele tretji nasprotnik vojak« (Ručigaj v Bric 1997, 8). Vseh teh prvin vojaka nauči gorska vojaška šola. S svojim delom sem skušala razložiti, kako pomembno vlogo v SV igra GORŠ SV. Ta predstavlja eno najnaprednejših in mednarodno priznanih delov naše majhne vojske. To dokazujejo številne tuje vojaške enote, ki si za izpopolnjevanje gorniškega znanja izberejo ravno Slovenijo.

Na podlagi raziskanih publikacij in intervjuja lahko zgoraj navedeni hipotezi potrdim. GORŠ je s svojo dolgoletno tradicijo in kvalitetnim in strokovnim delom dokazala, da sodi v svetovni vrh gorskih vojaških šol. Kljub svoji majhnosti se že več kot desetletje trudi ostati konkurenčna na mednarodnem gornškem področju. K temu pripomore tudi sama pokrajina oz. slovenske gore, ki ponujajo GORŠ SV ugodne pogoje za delo. SV je mlada institucija, ki se je najprej borila za obstanek, se leta 2004 priključila NATU in vseskozi mednarodni skupnosti dokazovala svojo kvaliteto. Zaradi majhnosti se ne moremo kosati s svetovnimi velesilami, zato moramo delovati združeno in razviti specifične dele v vojski, s katerimi bomo konkurirali drugim oboroženim silam. Eno od teh področij je zagotovo vojaško gornišstvo.

Če se vrnem na vsebino prve potrjene hipoteze, lahko povem da, GORŠ SV konkurira vsem evropskim in tudi nekaterim svetovnim gorskim vojaškim šolam. Pri tem moram poudariti, da moja primerjalna analiza vsebuje le polnopravne članice IAMMS, ki v svetovnem merilu pomenijo kvaliteto. Ta vzorec seveda ni bil dovolj velik, zajema pa svetove gorniške velesile Francijo, Italijo, Španijo, Ameriko. Pri primerjavi njihovih tečajev oz. vrst usposabljanj je bilo ugotovljeno, da so si zelo podobna. Večinoma zajemajo alpinizem, gorsko reševanje, smučanje, plezanje, ki so temeljne prvine gornišstva. Vse imajo tečaje za gorsko bojevanje (taktiko), nekatere bolj, druge manj razvite. Podobna je organizacija samih šol in način dela, razlike so le v velikostih, kar ni vedno pokazatelj kvalitete.

Gospod Kuhar je v svojem delu dejal:

Projekt COGB presega dosedanje koncepte dela in predvsem organiziranost. Vizija SV je, da formiramo COGB na taktičnem nivoju, ki bo pobudnik, katalizator in nosilec razvoja na tem strokovnem področju. Z znanjem in izkušnjami želimo biti odprti zavezništvu in drugim partnerjem. S posredovanjem znanj in izkušenj želimo ponuditi odgovore na sodobne varnostne izzive v gorskem okolju kjer koli na svetu. Pri tem želimo kar najtesneje sodelovati z vojaškimi in s civilnimi organizacijami in z institucijami, ki se ukvarjajo s tem strokovnim področjem (Kuhar 2006, 34).

S temi besedami velikega strokovnjaka na tem področju in poglavju o COGB zopet lahko potrdim drugo postavljeno hipotezo.

COGB predstavlja projekt, ki zahteva podporo v SV in celotni Sloveniji. Potrebno je poiskati ugodne strateške partnerje, ki bodo pomagali pri uresničevanju zastavljenih ciljev, saj GORŠ SV nima vseh zmogljivosti, ki bi zagotavljale nemoteno delovanje COGB. Prav tako si morajo zagotoviti tudi mednarodno podporo in sloves, ki ga GORŠ SV z dosedanjim delom zagotovo ima. K projektu je potrebno privabiti čim večje število vojaških in civilnih organizacij, ker bomo le tako že na začetku postavili trdne temelje, na katerih bomo nadgrajevali slovensko kvaliteto. Za konec pa lahko uporabim besede načelnika GŠSV, ki pravi: Za učinkovito mednarodno sodelovanje na vojaškem področju ni dovolj le izenačenost v znanju in tehnologiji, temveč tudi v razumevanju in delovanju (Lipič v Kuhar 2006a, 54).

8 Literatura

- [1] ACT. 2008. *ACT Organisation-Centres of Excellence (COEs)*. Dostopno prek: <http://www.act.nato.int/content.asp?pageid=335> (5. oktober 2008).
- [2] Burdt, Carla. 2008. *New Initiative Improves ACT's 'Bang for Buck'*. Dostopno prek: <http://www.act.nato.int/news.asp?storyid=294> (5. oktober 2008).
- [3] *Belgian Military*. Dostopno prek: <http://www.mil.be> (1. oktober 2008).
- [4] *Belgijski kadeti ponovno na Bohinjski Beli*. 2005. Dostopno prek: http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200507.htm (9. september 2008).
- [5] Blaznik, Boštjan. 1994. Srečanje pripadnikov slovenske in ameriške vojske. *Slovenska vojska* IV (10): 9.
- [6] Bratun, Zvonimir. 2005. *Vojaška geografija I*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- [7] Bric, Roman. 1997. Urjenje v stenah dvatisočakov. *Slovenska vojska* VI (15): 8–9.
- [8] --- 1998. Prvič na snegu. *Slovenska vojska* VII (5): 32–33.
- [9] --- 2008. Znanje za preživetje vojaka v najtežjih razmerah. *Slovenska vojska* XVI (6): 11–13.
- [10] Brun, Gorazd. 2002. Na vojaški akademiji dekleta obravnavajo popolnoma enako kot moške. *Gorenjski glas* LVI (5): 15.
- [11] Bukovec, Tomaž. 1995. Norveške izkušnje premalo za Pokljuko. *Obramba* 26 (marec): 26–29.
- [12] Bundeswehr. 2008. *Gebirgs-und Winterkampfschule*. Dostopno prek: http://www.deutschesheer.de/portal/a/ha/kcxml/04_Sj9SPykssy0xPLMnMz0vM0Y_QjzKLN3SKt_Q2AclB2J6B-pFw0aCUVH1vfV-P_NxU_QD9gtyIckdHRUUAKw8UuQ!!/delta/base64xml/L3dJdyEvd0ZNQUFzQUMvNEIVRS82XzFCXzILTw!! (16. oktober 2008).
- [13] Comando de Educacion y Doctrina. 2008. *Escuela Militar de Montaña*. Dostopno prek: <http://www.coedoc.ejercito.mil.ar/Frame%20Inferior/Ed.%20Militar/Web-Ec-Mil-M/Páginas/index.htm> (16. oktober 2008).

- [14] *Delo*. 2002. Belgijski kadeti in kadetinje v poključkih gozdovih, (24. julij).
- [15] *Dnevnik*. 2001. V snegu odloča človek, (3. januar).
- [16] Dolinar, Janez. 1994. »Military to military«. *Obramba* 25 (julij): 16–19.
- [17] *Geografski atlas Slovenije*. 2004. Ljubljana: DZS.
- [18] *Internation Association of Military Mountain Schools*. Dostopno prek: <http://www.iamms.de/englisch/statute.htm> (10. oktober 2008).
- [19] Kavar, Janez. 1994. Reševanje v gorah. *Slovenska vojska* IV (15): 11.
- [20] Klinar, Tomaž. 2004. *Organizacija vojaških gorskih enot glede na zahteve NATA*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- [21] Kuhar, Miha. 2000. V izvidnici in nočni zasedi. *Obramba* 33 (junij): 14–16.
- [22] --- 2003a. Južno od polarnega kroga. *Obramba* 35 (marec): 24–26.
- [23] --- 2003b. Royal Chamois 2003. *Obramba* 35 (december): 9–11.
- [24] --- 2004. *Vojaško gornišтво*. Ljubljana: Defensor, d. o. o.
- [25] --- 2005. Slovenski vojaki v Centralnih Alpah. *Slovenska vojska* XIII (14): 16, 21.
- [26] --- 2006a. *Center odličnosti za gorsko bojevanje*. Zaključna naloga višještabnega tečaja. Poljče.
- [27] --- 2006b. *Gorska šola Slovenske vojske*. Zloženka MORS. Interno gradivo.
- [28] --- 2006c. Kjer se zemlja dotakne neba. *Slovenska vojska* XIV (11): 19–21.
- [29] --- 2006d. Tečaj bojevanja v gorskem svetu v Avstriji. *Slovenska vojska* XIV (18): 20, 21.
- [30] --- 2008a. Aktivna glava in telo. *Obramba* 40 (april): 27–31.
- [31] --- 2008b. Arktična odličnost. *Obramba* 40 (marec): 32–36.
- [32] --- 2008c. Junaki ledenikov. *Obramba* 40 (junij): 9–11.
- [33] --- 2008d. Mraz. *Obramba* 40 (februar): 36–39.
- [34] --- 2008e. Seminar za vojaške gorske vodnike. *Slovenska vojska* XVI (11): 30–31.
- [35] --- 2008f. *Taktika bojevanja v gorah*. Ljubljana: Defensor, d. o. o.
- [36] --- 2008g. Vojaško gornišтво na višini. *Obramba* 40 (september): 45–47.
- [37] Larisi, Miha. 2006. Varno v gore z Gorsko šolo SV. *Slovenska vojska* XIV (15): 8.

- [38] Likar, Valter. 2002. Pridobili znanje iz vojaškega alpinizma. *Slovenska vojska* VIII (17): 26, 27.
- [39] Medja, Klemen. 2001. *Gorska šola v funkciji gorskega bojevanja*. Zaključna naloga višještabnega tečaja. Interno gradivo. Poljče.
- [40] --- 2003. Bilateralna taktična vaja. *Obramba* 35 (december): 9.
- [41] Miklavc, Ivan. 2007. Kandidati za častnike na skupnem urjenju v gorskem bojevanju s Čehi. *Slovenska vojska* XV (12): 12–13.
- [42] Milavec, Dragica. 2004. Zdravstveno varstvo v gorah. *Slovenska vojska* XII (4): 22–23.
- [43] Ministère de la défense. 2008. *L'École Militaire de Haute Montagne*. Dostopno prek: http://www.defense.gouv.fr/terre/votre_espace/recrutement_et_formation/formation/ecoles_ou_centres_specialises/l_ecole_militaire_de_haute_montagne (10. oktober 2008).
- [44] Ministerio de Defensa. 2007. *Escuela Militar De Montañ y Operaciones Especiales*. Dostopno prek: <http://ejercito.mde.es/organizacion/emmoe/index.htm> (15. oktober 2008).
- [45] Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije. 1994. Ur. l. RS 82/94. *Načrti in programi usposabljanja v gorski šoli slovenske vojske* (30. december 1994).
- [46] --- 2000. *Gorska šola Slovenske vojske*. 2000. Monografska publikacija.
- [47] Namestnik načelnika GORŠ SV. 2008. Intervju z avtorjem. Bohinjska Bela, 8. december.
- [48] Nager, Franz. 2008. *Kompetenzzentrum Gebirgsdienst der Armee*. Dostopno prek: <http://www.he.admin.ch/internet/heer/de/home/themen/kompzengebda.html#> (10. oktober 2008).
- [49] *NATO postopki akreditacije za CO- NATO Centres of Excellence accreditation criteria IMSM-0416-04*. Arhiv GORŠ SV. (11. junij 2004).
- [50] *NATO School*. Dostopno prek: <http://www.natoschool.nato.int/> (3. oktober 2008).
- [51] NATO. 2008. *North Atlantic Treaty Organization*. Dostopno prek: <http://www.nato.int/structur/structure.htm#MS> (3. oktober 2008).
- [52] *Obramba*. 2007. Gorska šola Slovenske vojske, (december).
- [53] *Obramba*. 2008. Kje smo, kam gremo, (13. februar): 54–58.
- [54] Pečnik, Tanja. 1995. Reševanje izpod snežnih plazov. *Slovenska vojska* V (3): 6–7.
- [55] Pešec, Mojca. 2005. Poveljstvo za preoblikovanje (ACT). *Obramba* 37 (marec): 29–31.

- [56] Pišlar, Marko. 2000. Prva na festivalu vojaških filmov. *Slovenska vojska* VIII (19): 19.
- [57] --- 2001. Američani na urjenju v Sloveniji. *Slovenska vojska* IX (18): 10.
- [58] --- 2002a. Belgijci spoznavali taktiko bojevanja v gorskem svetu. *Slovenska vojska* X (14): 12–13.
- [59] --- 2002b. Pridobili znanje o vojaškem gorništvu. *Slovenska vojska* X (8): 18–19.
- [60] --- 2003. Na Češko z znanjem iz zimskega gorništvu. *Slovenska vojska* XI (5): 12–13.
- [61] Pogorevc, Marko. 1998. Zmagovalci so vsi. *Slovenska vojska* VII (12): 26–27.
- [62] --- 2001. Začetni tečaj vojaškega alpinizma. *Slovenska vojska* VIII (18): 11.
- [63] --- 2002. Skupno urjenje s hrvaškimi izvidniki in alpinisti. *Slovenska vojska* X (20): 27.
- [64] --- 2002. Slovenski dokumentarec najboljši. *Slovenska vojska* X (14): 22.
- [65] --- 2006. Ekipa SV na preizkušnji La Patrouille des Glaciers 2006. *Slovenska vojska* XIV (10): 22–23.
- [66] *Pravilnik IAMMS – Regulations of IAMMS*. 2004. Dostopno prek: <http://www.iamms.de/englisch/statue.htm> (25. september 2008).
- [67] Račič, Blaž. 2007. Gorska šola bo center odličnosti. *Delo* LX (34): 3.
- [68] *Royal Military Academy*. Dostopno prek: <http://www.rma.ac.be> (12. oktober 2008).
- [69] *Slovenska vojska*. 1996. Triglav navdušil tudi ameriške marince, (21. junij).
- [70] --- 1997. Marinci z našo opremo in orožjem, (10. oktober).
- [71] --- 2001. Na ledenih pobočjih Glossglocknerja, (21. september).
- [72] --- 2004. Skupno usposabljanje na Češkem. Dostopno prek: http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200405.htm (9. september 2008).
- [73] --- 2005. Srečanje vojaških gorskih šol. Dostopno prek: http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200502.htm (9. september 2008).
- [74] --- 2007. Pripadniki oboroženih sil Kraljevine Nizozemske na usposabljanju v Sloveniji. Dostopno prek: http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200709/t20070912.htm (20. september 2008).
- [75] --- 2008a. Gorska šola. Dostopno prek: <http://slovenskavojska.si/poklicna/enote/pdriu/gorskasola.htm> (28. avgust 2008).

- [76] --- 2008b. Mednarodni zimski tabor podčastnikov NATA in Pfp. Dostopno prek: http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200803.htm (13. september 2008).
- [77] *SMALP Scoula Militare Alpine de Aosta*. Dostopno prek: <http://www.smalp.it/> (12. oktober 2008).
- [78] Šket J. Valerija. 2003. Dež v Alpah navdušil britanske marince. *Slovenska vojska* XI (19): 10.
- [79] --- 2004. Kandidati odprave za Patagonijo začeli usposabljanje. *Slovenska vojska* XII (20): 16, 17.
- [80] --- 2005. Na zimskih pripravah za Patagonijo. *Slovenska vojska* XIII (6): 18–19.
- [81] --- 2006a. Na nadaljevalnem tečaju osvojili zimske tehnike gornišтва. *Slovenska vojska* XIV (3): 13–15.
- [82] --- 2006b. Vojaški alpinisti na Aljaski. *Slovenska vojska* XIV (9): 14–16.
- [83] --- 2007. Karabinjeri z gorniki na helikopterskem reševanju. *Slovenska vojska* XV (20): 20–21.
- [84] Šteiner, Alojz. 2008. Center odličnosti NATO. *Obramba* 40 (marec): 4,5.
- [85] *Transformation network-Centres of Excellence*. Dostopno prek: <http://transnet.act.nato.int> (1. oktober 2008).
- [86] Turk, Anton. 2008. Slovenija je prepoznavna članica Nata in EU. *Slovenska vojska* XVI (7): 4–5.
- [87] Uger, Lukman, Rode in Beslič. 2003. *Taktika*. Skripta. Ljubljana.
- [88] *Veliki slovar tujk*. 2002. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- [89] *Vojaški slovar*. 2002. Ljubljana: MORS.
- [90] VT Army. 2007. *Mountain Warfare School*. Dostopno prek: <http://www.armyrotc.vt.edu/Activities/mountainwarfare.htm> (20. oktober 2008).
- [91] Wikimedia Commons. 2007. *Austria Armee*. Dostopno prek: http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Austria_Armee.png (6. oktober 2008).

- [92] Wikipedija. 2007. *Center vojaških šol Slovenske vojske*. Dostopno prek: http://sl.wikipedia.org/wiki/Center_voja%C5%A1kih_%C5%A1ol_Slovenske_vojske (20. september 2008).
- [93] Wikipedia. 2008. *Gebirgs-und Winterkampfschule*. Dostopno prek: http://de.wikipedia.org/wiki/Gebirgs-_und_Winterkampfschule (16. oktober 2008).
- [94] Zupančič, Marjan in Valerija Šket. 2004. Usposabljanje kandidatov za častnike v Belgiji in Sloveniji. *Slovenska vojska* XII (13): 18–19.

Priloga A: Vprašanja

1. Razvoj GORŠ spremljate že od samega začetka. Kako ocenjujete njen napredek do danes?
2. Ali ima GORŠ zadostno število strokovnjakov, ki lahko vodijo kvalitetno izobraževanje in usposabljanje, ter na katerih področjih še vedno zaostajamo za ostalimi vojaškimi gorskimi šolami?
3. Glede na velik obisk pripadnikov tujih oboroženih sil me zanima, kako vidite GORŠ v mednarodni sferi (glede na ostale članice IAMMS)?
4. Znotraj NATA SV ustanavlja COGB, kako komentirate ta velik dogodek?